

БЛАГОВІСНИК

3. 2020

Тема номера:

Віра, що змінює світ

The background image is a scenic landscape of a Swiss lake, likely Lake Lucerne. In the foreground, there are lush green trees and a small white house with a red roof. In the middle ground, a large white castle with a prominent tower and red roof stands on a hill. The lake is calm and blue, reflecting the sky. In the background, there are steep, forested mountains under a bright blue sky with scattered white clouds.

Те, кого людина вважає за найвищу владу на землі,
має велике значення, тому що цим визначається
її творчий потенціал у всіх сферах життя.

Якщо ви вважаєте, що світом керує сатана:

- ви обмежуєте своє завдання тільки спасінням душі від цього порочного світу;
- ви розглядаєте християнську культуру тільки як «контркультуру» — ізольовану переслідувану меншість цього величезного порочного світу;
- церковна діяльність первинна й духовна, а мирські діла марні й з ними можна мати справу тільки в разі крайньої потреби;
- реформація неможлива, тому що все має тільки гіршати,
– бо ж світом керує сатана.

Якщо ви вважаєте, що Бог править землею:

- ви присвячуєте себе обробітку землі (володінню нею) і створенню праведних націй через євангелізацію й навчання;
- ви дивитеся на християнську культуру як на щось таке, що впливає на всі сфери життя, наповнює землю й благословляє її;
- увесь світ належить Богові, а всі явища — Божі духовні дії;
- якщо народ покірний Слову Божому, то буде реформація.

Маршал Фостер і Мері-Елейн Свонсон

Тема номера:

Віра, що змінює світ

У номері:

- 2** Михайло ПАНОЧКО. Два віруси
- 5** Олег ПАВЛИЩУК. Євангелія, схожа на старий сервіз
- 6** Володимир ЯРОШЕНКО. Маленьке велике покликання
- 10** Джеймс КЕННЕДІ, Джеррі НЬЮКОМБ. Біблія і цивілізація
- 13** Американська християнська революція і конституція
- 14** Діалоги. Церква і політика
- 18** Христос у світовій історії
- 22** Історичні постаті. Християни, які змінили світ
- 24** Марія Мокієнко. Покажіть людям Христа.
- 26** Юрій СИПКО. «Ідіть же, і навчіться...»
- 28** Олександр Довиденко: «Біблійний інститут змінив мій погляд на п'ятидесятництво»
- 30** Сергій ГОЛОВІН. Народний протест і покірність владі
- 32** Геннадій АНДРОСОВ. Радіопередачі «Жива надія» — 50 років
- 33** Ольга КРАСУН. «Жива надія» у моєму житті
- 34** Представляємо область. Рівненське об'єднання церков УЦХВЕ
- 39** Олександр КОТОК. У який час ми живемо?
- 41** Анастасія БАБІЙ. Читати навпаки
- 42** Катерина Мазик: «Мою руку ніби хтось легенько змащує кремом»
- 43** Світлана ГАЛЮК. Тільки б не втомитися сяяти!
- 44** Практичне християнство. Дорога до ювілею
- 45** Некролог. Відійшов у вічність Віктор Куриленко
- 46** Новини УЦХВЕ

У номері використані фото Віктора Мокійчука, Юрія Вавринюка, архіву журналу «Благовісник» та інтернет-ресурсів

Благовісник

Щоквартальне видання
Української Церкви Християн Віри Євангельської

№ 3 (109) 2020

Редколегія журналу:

М. Паночко, М. Синюк, В. Онищук,
Є. Мельничук, Є. Абрамович,
О. Міцевська, В. Мартинюк,
Д. Довбуш, Ю. Троць

Головний редактор: Юрій ВАВРИНЮК

Адреса редакції:

вул. Вороніхіна, 14а, м. Луцьк, 43024

Телефони:

(0332) 25-44-06

098 83 27 611,

E-mail: blagovis@gmail.com

www.blag.org.ua

Розрахунковий рахунок

UA393034400000026000232440001,

код 23253886 у Приватбанку

м. Луцька, МФО 303440

Отримувач: РХЖ Благовісник

Свідоцтво про реєстрацію КВ № 3574 від 30.11.98

Над номером працювали:

Віктор МОКІЙЧУК, Ольга МІЦЕВСЬКА,
Василь МАРТИНЮК, Володимир ШОЛОМ,
Дмитро ДОВБУШ

Друк: ПП "Естеро"
тел: 068 22 62 444
e-mail: 645740@mail.ru

Наклад 2000 примірників

При передруку посилання на «Благовісник»
обов'язкове.

Надіслані матеріали не рецензуються і назад не повертаються.

Два віруси

Михайло ПАНОЧКО

*«Нарешті, Він з'явився Одинадцятьом, як сиділи вони при столі, і докоряв їм за недовірство їх-
не та твердосердя, що вони не йняли віри тим, хто воскреслого бачив Його» (Мр.16:14).*

Пильнуймо своє серце!

Ісус з'явився своїм учням після Свого воскресіння. Це були особливі люди. Того, що вони бачили і чули, ніхто з нас не чув. Вони були свідками надзвичайних подій. Вони бачили безліч оздоровлень, бачили, як демони увійшли в свиней і кинулися з кручі, бачили, як Лазар із гробу виходив, як буря на морі втихомирювалася. Вони пройшли таку потужну школу віри! Ісус працював над ними три з половиною роки, вкладав у них.

І ось результат. Після воскресіння Христос з'являється серед учнів і докоряє їм за невірство і твердосердя. Це два віруси, яких треба боятися, хоча вони невидимо підкрадаються до нас. І якщо це вчепилося до учнів Ісуса, то тим більше ми можемо підхопити його.

Дивлячись у широкий контекст Євангелії, ми бачимо дві важливі місії, які Господь доручив Своїй церкві. Це зовнішня місія — «Ідіть по цілому світові, та всьому створінню Євангелію проповідуйте!» (Мр.16:15) і внутрішня — перебувати у вірі й збудовувати інших християн. Але перед тим, як виконати зовнішню, треба було впорядкувати внутрішню. Тому Ісус і докорив своїм учням, бо знав, що люди, в яких у серцях невірство, не зможуть змінити світ. Кого Йому послати, якщо вони твердосерді й сидять собі при столах, забувши про все, чого їх вчили три з половиною роки.

Невже Господь працював із серцями, щоб ви просто збиралися поспівати: «В небі мій рідний край...»? Невже увесь результат Його потужної праці у тому, щоб ви зажурено сиділи при столі?

Тож пильнуймо своє серце. Накладімо на нього маску, як ми нині одягаємо на свої обличчя. Ми повинні мати засіб захисту свого серця від вірусу невірства, який тисячоліттями літає довкола і заражає багатьох людей. Бо якщо це зачепило апостолів, то хто ми такі проти них? Ми маємо ще більше пильнувати. Лукавий всіма силами намагається посіяти в мені недовіру й затвердити серце. Але щоб нам впливати на світ, ми повинні тримати в порядку своє серце. Перш ніж робити операцію, хірург дуже старанно мие руки, щоб жодного бруду, жодної інфекції не потрапило в тіло людини, яку він має оперувати, бо інакше почнеться сепсис. А це ж лише людське тіло. І якої стерильності воно вимагає! А наскільки більше потрібно для нашої душі! Для того, щоб людська душа була чиста, на Голгофі була пролита дорогоцінна кров Христова, яка змиває всякий гріх, яка вбиває будь-яку духовну інфекцію, що проникла у серце.

Звіряйте життя зі Словом Божим

Чому апостоли захиталися? Бо вони почали роззиратися довкола на різні обставини, які прийшли в їхнє життя. Вони почали змальовувати картину власного бачення ситуації. І це посіяло в них недовіру. Але не малюймо собі якихось власних картин, звіряймо своє мислення, уяву, плани, мрії із Божою Книгою. Вона виправить наші кривизни. Це те дзеркало, яке безпомилково покаже нам різні наші дефекти.

Ми слухаємо Боже Слово, щоб зміцнилася наша віра, щоб пом'якшилося наше серце. Про те, як Боже Слово, проказане через Петра, діяло на серце слухачів, дізнаємося з такого уривку: «Як почувли ж оце, вони серцем розжалобились...» (Дії 2:37), тобто серця стали м'якшими попри те, що слова Петра були в чомусь докірливими й суворими.

Якщо наше серце не буде зм'якшене, воно не дасть пророцтва насінню Божого Слова. Воно навіть не зможе прийняти насіння. Тому понад усе, що бережеться, бережи своє серце, щоб туди не проникли недовір'я і затверділість.

Мене здивувало, коли я заува-

жив, що автор Послання до євреїв тричі закликає: «Сьогодні, як голос Його ви почуєте, не робіть затверділими ваших сердець!» Євреї бачили безліч ознак і чудес, але часто не вірили й залишалися з твердими серцями. Єврейський народ мав правду понести, а вони затверділи серцями. Вони були не готові внутрішньо, бо той ворог, який спокусив Єву в раю, спокусив і їх, не допустивши, що вони стали близькими з Богом. Євреї в пустелі були дуже перебірливі, як і деякі віруючі, які приходять на зібрання. І зрештою сотні тисяч, які були свідками ознак і чудес, не увійшли в обітовану землю. Тому роблю висновок, що ознаки й чудеса не є пропуском до неба. Вони мають бути потужним супроводом Церкви для придбання людей зі світу, для того, щоб люди прийшли.

Бережімося твердосердя! Може, ми не такі вже сильні, але не засуджуймо один одного. Може, ми не такі вже мудрі, як би належало бути, але приймаймо один одного. Нашим ідеалом є лише Ісус Христос. Від Нього ми вчимося. Так, Він докоряв своїх учнів, але робив це тому, що всі зусилля доклав, щоб їх підготувати до того, що трапиться далі. Але їхні вуха були заблоковані й не готові сприйняти Христові слова. Але мене тішить те, що Ісус від них не відрікся. Він не сказав: «Та які Я можу мати з вами справи!», як іноді ми можемо сказати про певну церкву чи певних людей.

Ми повинні жити вірою, а не тим, що бачимо. Навіть якщо служителі попадали, навіть якщо пророки згрішили, якщо навіть церква є слабенькою, це не привід відрікатися від віри. Це не означає, що така церква є ні на що не здатною. Бог хоче працювати з кожною церквою, з кожним серцем, незважаючи на те, що там є вірус, який прогресує, мутує і здатний вбивати.

Ідіть!

Перші триста років свого існування Церква була переслідувала. У них не було домів молитви і масових зібрань. Збиралися де тільки могли, але Церква росла. Бо Церква — це не дім, не храм, це вибрані люди, спасенні Ісусом і запечатані Духом Святим, які готові йти, а не сидіти.

Повеління Христове звучить ніні до нас: ««Ідіть по цілому світові, та всьому створінню Євангелію проповідуйте! Хто увірує й охреститься, буде спасений, а хто не увірує засуджений буде»».

Радянська система нас так затиснула, що ми дивимося на владу, як на диявольське творіння. А це не правильно. Ми повинні йти й нести Євангелію всюди. Вона потрібна не лише наркоманам і бомжам. Євангелія потрібна і в армії, і в судовій системі. Петро проповідував сотнику Корнилію, і той повернувся і отримав хрещення Святим Духом, все ще залишаючись військовим. Петро навіть вже після П'ятидесятниці ще не все розумів. Для нього відкриттям було те, що Бог не дивиться на особу, і в кожному народі знає тих, хто шанує Його. Петро зрозумів це, входячи в дім Корнилія, бо до того в його розумі засіли єврейські традиції, які гласили, що язичники — то не народ.

Тобто та зовнішня місія видавалася складною навіть для апостолів. Вони думали: «Треба бути тут, в Єрусалимі». Але Бог мав інший план — по цілому світові. Євангелія має пройти усі сфери суспільства. Чому в нас гнилі силова система, судова система? Не тому, що вони немудрі чи недобрі. Це освічені й талановиті люди. Вона гниє тому, що там немає солі. А сіль зібралася в молитовному будинку, як у бочці, і одна одну обсолює. Це неправильна позиція, яку нам треба змінювати.

Лукавий воює за уми. Він сіє не добре. А Ісус послав нас у світ, щоб ми сіяли Євангелію. Тож ми покликані не сидіти й церковною ложкою годуватися аж до смерті. Ми покликані нести Євангелію туди, де ми працюємо, де вчимося, де живемо. Говоріть людям, що Христос живий. А якщо не слухають, робімо добрі справи. Іншу проповідь почнімо — власним життям, якщо слово не досягає. Повірте, проти добра мало хто встоїть.

Чи знаєте ви, що школи заснувала не держава, а церква? Вся світська педагогіка будується на біблійних принципах, окреслених Яном Амосом Коменським, переконаним християнином. Лікарні заснувала церква. Сирітські притулки засну-

вали церкви. Культуру рухала церква. Справи милосердя культивувала церква. Перші книги друкувалися для церкви, перші твори перекладалися для церкви. Вся Європа й Америка побудовані на біблійних принципах. І всіма цими людьми рухало слово, сказане Христом: «Ідіть, навчіть, несіть...»

Тож і нам, Українській Церкві Християн Віри Євангельської, слід розширити погляд на всі ці моменти. Нині держава, говорячи про відокремлення від церкви, привласнює собі всі церковні досягнення. Звісно, відокремлення має бути, бо й Сам Ісус каже віддавати кесареві кесарево, а Богові — Боже. Проте обов'язок державних інституцій зберігати порядок і чинити правосуддя. На формування мислення, цінностей має впливати церква. А мислення людей не можна змінити без проповіді Євангелії.

Тобто, дбаючи про внутрішній стан серця, ми не повинні забувати і про зовнішню місію Церкви. Який сенс у гарному одязі, якщо він просто висить у шафі? І не для того ми купуємо речі, щоб красуватися вдома перед дзеркалом. У них ми виходимо до людей. Те ж саме й у духовному житті.

Запам'ятайте: ви — сіль землі. Там де немає солі, буде гниття. Ми можемо зібратися у домі молитви й критикувати світську систему. Але від цього нічого не зміниться. Сіль не приносить користі, якщо вона зберігається у мішку. Її значення ми бачимо тоді, коли її використовуємо.

Переосмислення ролі Церкви

На вас і на мені лежить обов'язок — робити все як для Господа. Якщо ти будівельник — будуй як для Господа. Якщо ти кухар — готуй як для Бога. І це стосується усіх професій. І тим, хто працює поруч, говоримо про Ісуса. Не приймають — молимося за них.

Запитай себе — чи брав ти колинебудь на себе відповідальність за спасіння хоч одної душі? Чи нам все одно? Якщо ти, будучи прощеним і помилуваним, не гориш ревністю спасати інших людей, то ти не зрозумів свого призначення. У тебе не правильні стосунки з Богом. Тоді ми

подібні до того, хто отримав талант і закопав його в землю, а не пустив в обіг, знайшовши для себе оправдання.

Будуватися внутрішньо — добре. Для цього треба ходити в зібрання, молитися, сповнюватися Святим Духом. Але цю енергію, яку отримуємо, ми повинні віддавати людям, які не знають Бога. Не у свисток паровоза, а в колеса повинна йти пара. Візьміть на себе обов'язок — привести людину до Бога. Як ми почнемо турбуватися про когось, Бог нас буде благословляти. А тому, хто нічого не робить, навіщо сила, навіщо мудрість, для чого благословення?

Тому йдіть і проповідуйте. І не наша справа, хто навернеться. Проповідувати треба всім. А в яку землю потрапить зерно, не від нас залежить, як і те, як і коли воно проросте. Але й за одну приведену до Бога душу ти матимеш нагороду. Проте явитися перед Ним порожнім, безплідним — це страшно.

Ознаки — для зовнішніх

Христос говорить, що «тих, хто ввірує, супроводити будуть ознаки». Це потужне свідчення для зовнішніх, і моє бажання, щоб ми ревнували про це. Скільки нині людей в Україні зайнятих демонами! І для них можуть послужити віруючі, які «демонів будуть вигонити». Медицина не має сили у цій сфері. Цю владу має Церква, і ми повинні це практикувати — іменем Христа вигонити демонів. Це демонстрація сили Церкви. Якщо вона буде проявлятися, то люди будуть нести цих людей до нас. Нам потрібно про це молитися і дбати.

«...Говоритимуть мовами новими», — сказано в Біблії. Інші мови як ознака і дар Святого Духа. Інші мови як ознака свідчать про те, що людина пережила духовне хрещення. Вони служать для збудови внутрішньої людини. Інші мови як дар служать для спасіння людей. В нашому селі був один брат. Одного разу він пас коней зі своїм сусідом, який насміхався з віруючих. І от вночі брат відчув бажання молитися. Він сказав, що відійде на трохи, і став за копицею, щоб помолитися. Аж раптом — чує шурхіт. Розплющує очі. Бачить

— сусід стоїть. Вони ще трохи разом посиділи, і брат знову відчуває бажання молитися. Відійшов, молитися, а сусід знову тут як тут. Виявилося, що брат, який ніколи не виїжджав із села, молився англійською, якої не знав, а сусід був на заробітках і трохи знав мову. Зрештою він навернувся до Бога, бо сприйняв це як Боже чудо, і став першим пастором у нашому селі.

Брат, якого я змінив на посту старшого пресвітера, теж колись був на одному зібранні й відчув бажання молитися іншими мовами, а потім почав співати мовами. Всі дивилися, що це відбувається, бо не було витлумачення. На тому зібранні були євреї. Вона підійшли й запитали, де цей хлопець вчився. Йому відповіли, що ніде. «А звідки він знає єврейську?» — запитали вони. Їм пояснили, що це Бог говорив, і запитали, що було сказано. Ті розповіли, що йшлося про великі Божі діла, а співав він пісню Маріам, яку вона співала після того, як євреї перейшли через море як по суші.

Господь стукає різними способами до сердець людей. Але в нього одна мета — спасти грішника. Ми не гонимось за дарами як за самоціллю. Це інструменти, через які Бог спасає душі. Служимо людям, любимо їх, і Бог Сам підбере відповідний інструмент, щоб достукатися до людських сердець.

Не хвалімося інструментами, це не паспорт до неба. Використовуймо їх для Божої слави. Для того ж проявлятимуться й інші дари та чуда: «...братимуть змій; а коли смертодійне що вип'ють — не буде їм шкодити; кластимуть руки на хворих — і добре їм буде!» (Мр. 16:18).

Я пригадую розповідь про братів, які йшли євангелізувати одне село. Йдучи через ліс, побачили змію. І один з них чує в серці голос: «Бери змію і йди з нею». Не розуміючи для чого це, той брат все одно вчинив так. А виявилось, що в цьому селі був дяк, який сказав: «Якщо придуть штунди й принесуть із собою змію, то повірю, що вони правильно проповідують».

Молитва за хворих — це робота церкви. І наша справа з вірою робити це, а не ставити безліч запитань

типу «а що — якщо...», виявляючи недовіру.

Господь все робить для того, щоб спасти грішника. Тому не чудесами ми захоплюємося, а силою Божою. Силою, яка покликана на те, щоб рятувати душі. Зверніть увагу, коли Бог почав являти чудеса й знамена. Ось що каже Писання: «І пішли вони, і скрізь проповідували. А Господь помагав їм, і стверджував слово ознаками, що його супроводили» (Мр.16:20). Вони пішли, а ми сидимо й чогось очікуємо. Вони пропо-

відували, а ми мовчимо... Бачите, у чому різниця між нами?

Тому бережімо своє серце, бо це те найдорожче, за що помирав Господь. І він хоче жити там Святим Духом, але наша поведінка повинні відповідати Божому Слову. Сила Церкви, коли Христос у ній пробує. Сила Церкви, коли ми Святого Духа не засмутили.

Бог дає нам силу проповідувати Євангелію, спасати людей. Тому візьми хоча б одну душу під свій молитовний покров. Молися, пости за

неї, свідчи їй. Господу це приємно.

Будемо дбати про внутрішнє і працювати на зовні — силу Бог дасть, мудрість пошле, радість сповнить, коли бачитимеш, що твоя молитва, твоя праця принесла результат. Ісус сказав: «Не ви мене вибрали, а Я вибрав вас, щоб ви йшли і приносили плід!»

Церква Божа — це світло. А світло світить для всіх, а не для обраних. Ми покликані йти й змінювати світ, несучи туди світло Божої любові та сили!

Євангелія, що схожа на старий сервіз

У нашій культурі є таке поняття, як «сервіз у серванті». Ще 30 років тому в кожному домі, у кожній квартирі й навіть у кімнатах гуртожитків була шафа, у якій за склом стояли чайні сервізи, набори стопок, салатниці й різні вази.

Цей сервіз має минуле. Ми намагалися дістати його на базі, вистояли в черзі в універмагах, але в якийсь день просто отримали його в подарунок.

Має цей сервіз і майбутнє. Колись (!) ми будемо пити з нього чай і насолоджуватися гарним спілкуванням.

Але цей сервіз не має іншого теперішнього, ніж стояти за склом у шафі. А наше теперішнє — це мати гарний сервіз, і в той же час пити чай зі старої, почорнілої, надшчербленої кружки з відбитим вушком.

Євангелія має минуле. У нашому житті був день, коли ми почули вістку про Ісуса Христа, Який пішов на хрест за нас, воскрес із мертвих і дарував прощення всім, хто повірить у Нього й покається в гріхах.

Євангелія має майбутнє. Ми чекаємо того великого Дня, коли Ісус повернеться на землю. Буде великий Бенкет — шлюб Агнця, на якому ми святкуватимемо перемогу Царя.

А що сьогодні? А сьогодні ми живемо, як виходить. Боремося, зціпивши зуби. Або перестаємо боротися й переконуємо себе в тому, що «всі навколо так живуть». Ми змиряємося з тим, що обітниця

про «життя з надлишком» стосується далекого майбутнього, а не сьогодення. Ми живемо з постійним почуттям вини, до якого поступово звикаємо.

Справді, деякі новозавітні обітниця стосуються майбутнього, і ми живемо надією на їхнє виконання.

Але також ми маємо повне право на те, щоб насолоджуватися Євангелією сьогодні. Благодать оновлюється кожного дня. І кожного дня ми можемо пізнавати благодать більше й більше. Святий Дух оселився в нашому серці, Він живе там. День від дня відрізняється напруженістю, але Бог дає достатньо сили, щоб пройти сьогоднішні випробування.

Бо Євангелія — це не тільки минуле й майбутнє. Євангелія також стосується й теперішнього. Багатьом християнам хочеться сказати: «Відкрий «скляні двері» — і візьми те, що даровано тобі на сьогодні. Це благодать. Це Євангелія. Це сила Божа на спасіння.

Виховання дітей. Стосунки з роботодавцем. Прощення. Тривога. Фінансові труднощі. Невиліковна хвороба. Різні залежності. Конфлікти. Криза віри. Впусти Євангелію в сьогоднішній день! Це того варте.

Олег ПАВЛИЩУК

Велике доручення в дії

Маленьке велике покликання

Один зі шляхів, яким християнство змінило світ — це місіонерське служіння. Боже повеління нести Добру Вістку «до краю землі» надихає послідовників Христа від апостолів до наших днів. У багато нерозвинутих країн місіонери принесли не лише «нову віру», а й медицину, освіту, соціальне піклування для найбільш незахищених верст населення. Але, мабуть, кожен місіонер підтвердить, що це служіння не меншою мірою змінило його самого. Про свої африканські дороги та внутрішні трансформації розповідає місіонер в Кенії Володимир Ярошенко.

Коли вперше їхав в Африку, я не знав куди їду, що там буду робити, чим є місія і чи моє це взагалі. Я шукав себе, шукав своє покликання від Бога, своє призначення. Те місце, де буду найбільш корисним, де буду відчувати себе потрібним. Де буду використовувати всі дари й таланти, якими мене наділив Господь. І знайшов. Несподівано для мене й усіх моїх близьких цим місцем стала Африка. Хоча багато хто мене відмовляли на самому початку цього шляху й досі відмовляють, мовляв: в Україні роботи вистачає, навіщо за тридев'ять земель їхати, краще би своїм допомагав — і таке інше.

Село, що запало в серце

У 2013 році була моя перша поїздка. Їздив у м. Кісуму (Кенія) з командою «Содействие», у якій я народився як місіонер. У нас були круті лідери, які досі мають там добре розвинену місію. У цих людей — Ірини й Ростислава Антонців — були великі амбіції, плани, бачення і мрії. До того часу я ще не зустрічав настільки відірваних, як мені здавалося, від реальності людей, які на всі сто довіряли Богу й керувалися виключно вірою. Згодом я зустрів дуже багато таких на місіонерському полі й у результаті став одним із них — безумним, але точно не заради себе, своєї слави або грошей. Безумним — ради Христа.

Через чотири місяці перебування в Кенії мені довелося повернутися на два місяці в Україну. Під час другої поїздки я зустрів свою кохану й найдорожчу Вікторію. Ми з нею відразу поїхали в Україну, повінчалися й стали місіонерською сім'єю. Тепер, згадуючи, трохи дивуюся, що ми навіть не розглядали інших варіантів. Після одруження обом було чітко зрозуміло, що ми місіонери і їдемо на місію. На той момент я вже був членом команди «Серце допомоги», місії Тернопільського місіонерського інституту.

Перед нами з дружиною був увесь світ. Ми могли вибрати куди їхати. Але вибрали саме те занепаке, покинуте й абсолютно відірване від цивілізації село за добу шляху від найближчого асфальту, де не було ні води, ні електрики, ні взагалі жодних благ. Вибрали з тієї причини, що воно нам сподобалося.

Я вірю, що все в руках Бога, і той вибір не був випадковим. Раніше я побував там лише два рази, Вікторія — лише раз, але це місце сильно запало нам в серце, ні про яке інше навіть не думали. Звичайно, перед остаточним рішенням ми багато молилися, думали, радилися. Але все ж таки вирішили: Керіо — це те місце, де ми хочемо прожити наступну частину свого життя.

Дорогою на місію

П'ять місяців після весілля ми були в Україні, поневірялися, шукаючи молитовних і фінансових партнерів, намагалися виробити якусь страте-

гію, але, чесно кажучи, у нас майже нічого не вийшло. Зрештою, не могли більше чекати й з неповною підтримкою поїхали в Африку.

Зроблю невеличкий відступ. Просто маленька порада для майбутніх служителів. Перший рік після весілля, що можна простежити в Біблії, краще не займатися активним служінням. Це урок, придбаний досвідом. Можна їхати на місію, але спочатку краще обмежитися вивченням мови. Насолоджуйтеся один одним, будуйте стосунки, вчіться бути сім'єю. Ви зробите велику помилку, якщо, як і ми, через докори сумління відразу поринете в місіонерство.

Коли полетіли до Кенії, у нас були великі плани, бачення, бажання практично без жодної основи. Вікторія була на четвертому місяці вагітності, і багато хто радив нам залишатися народжувати в Україні. Але я радий, що ми цього не зробили. Перший місяць в Африці ми перебували в місії «ОКАфрика», у м. Кіталі. Трохи відтягували від'їзд у село через деякий страх перед невідомим. Я молився, просячи, щоби Бог прославлявся через нас. Думав, що цією молитвою випрошу в Господа велике місіонерство, величезні церкви, великі й миттєві плоди, що ми відразу ж почнемо рости як місія, рятувати народи й т. ін., але ні... Його шляхи — не наші шляхи.

Коли настав час їхати з Кіталі в Керіо, усі наші речі разом із нами вмістилися на маленький мотоцикл, який купили, щоб мати хоч якийсь засіб пересування. Великий намет і невелика сумка з речами — усе, що було. Рано вранці з вогкого й холодного Кіталі, що лежить у горах на висоті близько двох кілометрів над рівнем моря, ми вирушили в суху й спекотну пустелю. Дорога в Лодвар — це окрема історія. Її словами описати неможливо. 300 км шляху, який автобуси проїжджають за понад 16 годин. Перші 60 км — асфальтовані, далі — повне бездоріжжя. На мотоциклі вся дорога зайняла більше дев'яти годин. По дорозі кілька разів ламалися і тільки чудом не пробіли колесо. Віка була на четвертому місяці вагітності. Приїхавши в Лодвар, районний центр Туркана, ми зняли номер у готелі, який більше нагадував сауну за температурою і сарай за

інтер'єром. Два дні там намагалися відпочити. Потім поїхали далі — ще 60 км до Керіо.

Вдома в Керіо

Перші три місяці ми жили в наметі. У нас була маленька каструля, кілька мисок, невеликий стільчик і власне намет. Так почалося реальне місіонерське життя.

За два місяці до часу пологів, ми знов поїхали у Кіталі, оскільки ні в Керіо, ні в Лодварі не було жодних умов. Там на світ з'явився наш первісток Мікаель.

Тоді Бог прославився в нашому житті. І син — перше цьому підтвердження. За час вагітності ми з Вікою багато їздили на мотоциклі, кілька разів переохолоджувалися в горах під дощем, дружина перехворіла на малярію, вітрянку і ще якусь хворобу, від якої ледь не померла. Це, до речі, був перший переломний момент у моєму житті, коли Бог доступно пояснив, що Він нас любить безумовно. Усе, що ми маємо, — Його милість, і немає ні краплі нашої заслуги. Хоча ми місіонери, хоча йдемо на жертви заради Нього. Та цим не можемо заслужити Його благодаті. Це дар, що від нас взагалі не залежить. І самі пологи були дуже важкими й тривалими. Але, незважаючи на все, син народився здоровим, і Слава Богу за це!

Через кілька місяців після народження дитини ми повернулися тепер уже додому, в Керіо. На той час пастор зробив для нас невеликий глиняний будиночок. У ньому ми прожили два роки до народження нашої принцеси — Софії. Потім жили вже у двох будиночках: один був кімнатою, другий — кухнею. Спали на вулиці. Ще через рік переїхали на територію церкви, де мали вже власний глиняний будиночок, у якому прожили ще два роки.

За цей час побачили незліченну кількість чудес. Сам факт того, що ми вижили, є дивом. Спали на вулиці, де повзають змії, скорпіони, павуки та інша гидота. Нас жалили скорпіони: Мікаеля — два рази, Софійку — раз, мене — чотири, Віку вони кось не люблять. Діти перехворіли кілька разів на малярію, як і дружина. Я ж узяв на себе найбільший удар: уже 18 малярій, чотири з яких тро-

пінні, 16 черевних тифів, різні інфекції, бруцельоз, від якого зцілив Бог, жовтуха, кілька аварій і падінь із мотоцикла, три струси мозку... Те, що я живий, — Боже чудо, не інакше!

Після Керіо нам довелося переїхати в Лодвар, де живемо вже майже два роки. І тут теж бачимо Божу милість. Ми живемо в будинку, який коштує \$700-800 на місяць. Власник будинку — наш єпископ Бенсон. Місцевий, турканець. Він дав нам його в безстрокове безоплатне користування замість того, щоб заробляти дуже хороші гроші.

Хибні мрії

Я дуже стисло розповів нашу історію. Тепер, власне, до суті й причини цієї розповіді. Хочу відкрити вам свою душу.

Коли їхав в Африку, коли тут жив, проходили дні, місяці, роки, а я все

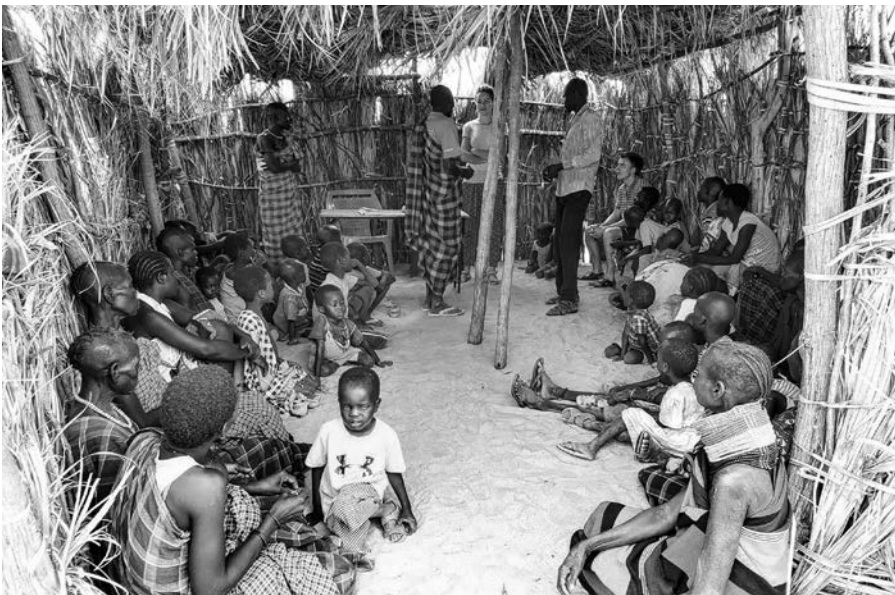
свердловин з водою, дамби, електростанції. Що проповідуватимемо перед багатотисячними аудиторіями, які будуть каятися і навертатися до Бога. І ще багато-багато всього розігралося в моїй маленькій, обмеженій земними бажаннями й гордістю голові. Я хотів бути великим. Увійти в історію. І в цьому була моя помилка...

Я знаю, що якби Бог захотів, Він би все так і зробив. Але тоді це не було бажанням Бога, це було моїм бажанням і тільки моїм... І його я поставив на перше місце. Я думав, що я праведний і є прикладом для багатьох, що багато хто дивиться на мене як на святого. Що я герой віри. Можливо, частково так і було. Я робив усе щиро, не для себе, а в ім'я Бога. Але все-таки кінцева мета була розмита. Бажання прославити Бога, врятувавши багатьох людей, ставши

циклі. Загалом, це було великою помилкою, яку Бог перетворив на серйозний урок та досвід для мене. Дружина саме народила, тому залишилася вдома. Я і мій друг Роман Гураль з нареченою та її сестрою вирішили поїхати в найбільш дикі місця Кенії, на північ, у пошуках пейзажів і пригод. Знайшли і те, й інше. Запланована чотириденна поїздка вилася в шість днів для більшості й дванадцять для мене.

Повертаючись додому, ми мали подолати дуже крутий підйом. Дороги не було, тільки пісок і глина впереміш із камінням. Наші перевантажені 125-ки з вантажем понад 20 кг, крім пасажирів, вичавлювали з себе останні сили. Роман висадив пасажирку й піднімався без неї. Але я ж «досвідченіший» і «крутіший», вирішив, що зможу й так. Зміг, але не піднятися, а спалити зчеплення. Після цього довелося повернутися вниз, у католицьку місію. Там хлопці нам дуже допомогли й машиною відвезли в найближче село Туум, де була велика католицька база. Розібравши мотоцикл, я зрозумів, що доведеться якимось чином відвезти його до найближчого міста десь за 300 км, щоб полагодити. Але через день дізнався, що в цьому ж селі живе білий місіонер-протестант. До того ж він має великий гараж, де ремонтує мотоцикли й машини. Ну, думаю, все — пощастило!

Чоловіка звали Стів. Він разом із родиною жив у тому селі близько тридцяти років, був дуже скромним і працював у міру сил. За цих тридцять років, за словами місіонера, він тільки трохи став розуміти менталітет і цінності місцевого населення. Але те, як їм допомогти, він так достеменно й не усвідомив. Це мене здалося справжнім когнітивним дисонансом. Як так?! Він за тридцять років нічого не зробив? Не став великим? Навіть не зрозумів, як послужити цим людям? Я був майже в шоковому стані. Навіть не відразу сприйняв його слова й пояснення. Я думав: «Напевно, у нього якийсь неправильний підхід. Я тут лише кілька років, а вже став розуміти місцевих». Який же я був неправий! Як же це смішно, точніше сумно зараз звучить...

вірив, хотів вірити й бажав, щоб це було правдою, — що я стану великим місіонером, що буду відкривати багато церков, годуватиму тисячі людей, матиму величезну команду й плекатиму велику організацію з багатомільйонним обігом. Що в нас будуть місіонерські бази по всій Африці, багато людей, активів, спонсорів, проектів. Що ми допомагатимемо мільйонам людей. Контейнерами привозитимемо їжу й гуманітарну допомогу з-за кордону. Матимемо сотні місіонерських машин і навіть власні легкомоторні літаки, які літатимуть у найвіддаленіші, глухі частини Африки й скидатимуть допомогу аборигенам. Що ми зробимо тисячі

відомим і впливовим, — скоріше було дитячою наївністю. І це змішалося зі справжнім бажанням служити.

Думаю, що Бог дивився на мене як на наївну маленьку дитину, яка хоче зрушити з місця бульдозер і впевнена в тому, що зможе це зробити, дитину, яка робить багато помилок, починаючи з хибних мрій і бажань. І все-таки це ще один доказ Божої любові, турботи й розуміння... Деколи й тепер приходять подібні думки, але я їх сприймаю більше як спокусу, ніж як реальність.

Повчальна подорож

У 2014 році випала можливість поїхати в довгу подорож на мото-

Час запитати в Бога

Ішли роки. Коли переїхав у Лодвар з Керію, я став більше замислюватися над власними мотивами. Адже раніше думав, що все життя житиму в Керію, я цього чекав і готувався, а все обернулося зовсім по-іншому... Як так? Може, я був неправий? Може, помилявся? Може, зробив поспішні рішення? Може, це взагалі не моє покликання? Може, потрібно запитати в Бога?..

Ось! Правильне запитання! Воно нарешті пролунало в моїй голові. Я і раніше запитував Бога, але частіше не щодо стратегічних питань, а щодо побутових або якихось проміжних рішень. Рідко запитував щодо життєво важливих речей. Навіть тепер я дуже рідко це роблю, на жаль...

Після року, прожитого в Лодварі, мені відкрилося дещо нове. Я зрозумів дещо інше — зовсім протилежне до того, про що думав і мріяв раніше... Я не стверджую, що це абсолютна істина, оскільки це може бути тільки черговою сходинкою мого зростання. Тим не менше, ділюся тим, до чого доріс.

На цьому етапі життя, за останні півтора року, я зрозумів, що мені ніколи не стати великим місіонером у моєму розумінні й у розумінні більшості людей. Узагалі для мене кардинально змінилося значення фрази «великий місіонер». Це не той, хто робить великі чудеса й служить мільйонам, а скоріше той, хто вірний у малому, як казав Ісус...

Я зрозумів, що не всі люди покликані бути великими. Є великі лідери, є їхні партнери в шлюбі, є команда, яка стоїть за ними, є тисячі спонсорів, які їх підтримують. Є ті, хто молиться, є ті, хто просто поширює інформацію або дозволяє виступити у своїй церкві. Що я хочу сказати? Для когось максимум від Бога — бу-

ти проповідником і посланцем для мільйонів людей, а для когось цей же максимум — скромно служити зі своєю сім'єю там, де ти є, з мінімальними ресурсами. І перше, і друге має однакову силу в Божих очах і однакову нагороду в небесах.

Я згадую про Стіва, якого зустрів, коли згоріло зчеплення. Він усе життя присвятив місії. Врятував всього лише десятки (не тисячі) дівчаток від жіночого обрізання, навчив лише кілька (не тисячі) хлопців заробляти своїми руками й любити Бога у своїй праці. Відкрив кілька (не тисячі) церков. І в усьому цьому був вірним Христу, служив із усіх сил із сім'єю і сам — своїми руками, своєю ревністю, своїм завзяттям. Він залишився вірним!

Тож для мене він став великим місіонером, хоч і не провів жодної багатомільйонної конференції, не мав навіть автомобіля з кондиціонером чи взагалі можливості купити собі нормальний телефон. Людина, про яку майже ніхто не знає, крім Бога. Він точно знає!

Моє покликання

Я подивився на свій характер, темперамент, звички, вміння, навички, таланти — і зрозумів: я не буду великим місіонером у широкому розумінні цієї фрази. Я навіть не хочу ним бути. Я хочу прославити Бога власним життям. А як саме це буде — неважливо. Найімовірніше я буду простим місіонером, який служить разом зі своєю сім'єю в забитому селі десь посеред Африки, з постійним браком підтримки й ресурсів, без визнання й популярності. Але дай мені, Господи, отримати визнання від Тебе!

Не можуть всі місіонери бути великими, відомими, входити в історію як герої віри. І я один із тих, хто не ввійде. Більше того, я зрозумів, що мені більше подобається жити в маленькому селі, всередині спільноти й бути корисним у міру своїх

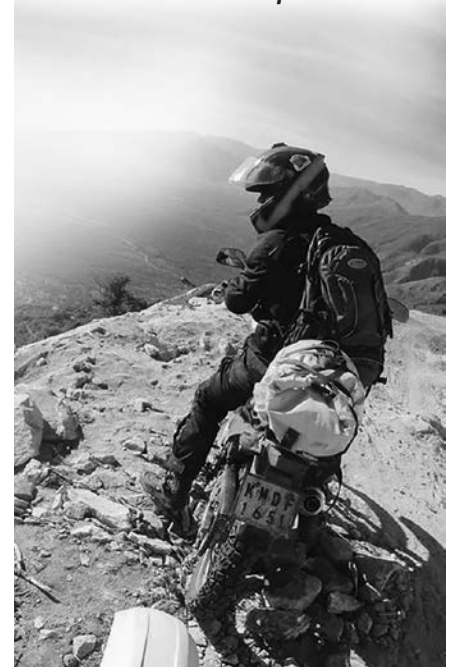
можливостей. Я справді цього хочу. Допомогати місцевим у їхніх простих побутових потребах — підвезти до міста, полагодити мотоцикл, доставити в лікарню тяжкохворих, навчити користуватися інструментом, зростити й навчити працювати кількох місцевих хлопців і оплатити навчання в школі ще для десятка дітей, бути прикладом люблячого чоловіка, доброго батька.

Я зрозумів, що готовий бути непомітним і простим, і найбільш імовірно — це і є моє покликання. Бути одним із тисяч і мільйонів, про яких не напишуть книг, яких не будуть ставити в приклад на уроках місіології, праця яких буде оцінена тільки Богом. Однак я готовий бути тим, ким накаже Бог. Я готовий бути маленьким у Його великому царстві. Я готовий бути рабом єдиного Бога, Бога всіх богів, Господа і Спасителя Ісуса Христа, Якому навіки слава і влада, честь і хвала між усіма народами по всій землі в усі часи! Амінь.

Я поділився своїми роздумами, переживаннями, болем. Тим, що проходжу тепер. Можливо, вже завтра або через рік, або десятиліття я поміняю свої погляди — і буду бачити все інакше. А може — і ні.

Моліться за нас, щоб Бог давав сили, мудрості, миру, терпіння. Нам дуже потрібна й важлива ваша молитовна підтримка. Усім, хто є частиною нашого служіння, величезне спасибі! Ми за вас молимося.

Володимир ЯРОШЕНКО

Якщо ви хотіли б отримати більше інформації або підтримати служіння Володимира та Вікторії, зв'яжіться із ними через соцмережі.

Біблія і цивілізація

«Навіки, о Господи, слово Твоє в небесах пробуває» (Пс.118:89).

«Біблія», дослівно «книги» — шістдесят шість книг в одній, шістдесят шість послань Божої любові до нас. Їхня різноманітність вражає: вони були написані приблизно сорока різними авторами, які жили в Палестині, Вавилоні, Греції, Римі, Малій Азії тощо. Вони написані різними мовами — єврейською, грецькою, арамейською. Різниця між авторами складає приблизно 1600 років! Однак Біблія на своїх сторінках від початку до кінця говорить про одне й те ж.

Неймовірна єдність Біблії

Уявімо, що сорока різних художників доручили написати картину, причому жоден із них нічого не знає про завдання, яке дали іншим, і чи взагалі дали його ще комусь. Тепер уявімо, що хтось збирає всі ці окремі частини, написані кожним художником, і вивішує їх як мозаїку на одній величезній стіні. І виходить картина, яка досконало відтворює усі риси Ісуса Христа.

Жодна інша книга в усьому світі ніколи не створювалася таким спо-

собом — без видавців, редакторів і редколегій. Тому, як казав письменник Джеймс Хейлі: «Біблія — це щось більше, ніж творіння рук недосконалої людини».

Якби Біблії не було

Вплив Біблії на наші традиції, на наш народ, на світову історію — величезний. Письменник і викладач Ельського університету Вільям Фелпс заявив: «Наша цивілізація заснована на Біблії. З Біблії почерпнуто більше наших ідей, мудрості, філософії, літератури, мистецтва, ідеалів, ніж з усіх решти книг разом узятих».

Психолог Вільям Джеймс сказав: «За правдивою піднесеністю духа, за невимовною красою, за моральністю, за кількістю важливих історичних даних і за вишуканою поезією та красномовством Біблія переважає все, що можна почерпнути з усіх решти книг».

Що було б, якби Біблія не була написана? Про це страшно навіть подумати!

Христос — її секрет

Христос — ось секрет натхнення, яке дає Біблія. Ось чому книги Старого й Нового Заповітів так чудово поєднуються одна з одною, зливаю-

чись в одне ціле. Разом вони малюють панораму безперервного розкриття таємниці пришествя Христа:

— Закон закладає основу для пришествя Христа.

— Історичні книги показують підготовку до пришествя Христа.

— Поетичні книги виражають спрагу пришествя Христа.

— Пророчі книги проголошують очікування пришествя Христа.

— Євангелії є літописом історичного втілення Христа.

— Дії розповідають про поширення звістки про Христа.

— Послання дають тлумачення Христа.

— Об'явлення описує завершення всього в Христі.

Світовий бестселер

Говорити про Біблію можна лише з найвищим пошануванням. Це найбільш тиражована й поширена книга у світі, світовий бестселер номер один протягом століть. Перекладена на найбільшу кількість мов, причому деякі народи отримали писемність завдяки Біблії, як слов'яни через Кирила та Мефодія.

Дехто каже, що Біблія — найбільш поширена книга, яка при цьому найменш читана. Та це — неправ-

да. Принстонський Центр вивчення релігій дослідив, що 10% американського населення читають Писання щодня, 22% — щотижня, 14% — щомісяця, 26% — рідше. У підсумку, майже половина американців (126 млн чоловік) читають Біблію щомісяця — як жодну іншу книгу.

Причина проста: Біблія — це Боже Слово, яке відповідає на найглибші питання людського буття:

- Хто я?
- Чому я тут?
- Звідки я прийшов у цей світ?
- Яка моя ціль?
- У чому сенс мого життя?
- Куди я йду?
- Яка моя доля?
- Що мені робити в житті?
- Як я повинен жити?

Біблія і мораль

Біблія дала світу найвищий моральний кодекс, будь-коли відомий людині. Якби Біблія не була написана, ми ніколи б не дізналися про етичну досконалість Ісуса Христа, у такому разі ми ніколи б не вибралися з того періоду, коли «кожен робив, що здавалося правдивим в його очах». Протягом більше 1000 років Книга над книгами служила фундаментом, на якому будувався моральний кодекс всієї західної цивілізації. І невір'я сьогодні стає причиною падіння моралі.

Наприклад, Біблія зуміла вплинути на совість народів у питанні рабства. Незважаючи на те, що до цього саме її використовували для його виправдання. Навіть сьогодні рабство ще зберігається в деяких країнах — але в тих, де Біблія заборонена. На американське суспільство в цьому питанні потужно вплинув роман «Хатинка дядька Тома» Гарріет Бічер-Стоу. А на автора цього твору, безумовно, вплинула Біблія.

Головна причина, чому мораль неможлива без релігії, не в тому, що людині не під силу скласти список етичних законів, а в тому, що більшість людей не будуть його виконувати, якщо він не буде «освячений» зовнішнім авторитетом. Немає нікого, крім Бога, хто був би настільки праведним, могутнім, а також настільки мудрим і люблячим, щоб створити такий кодекс.

Біблія та суспільство

Жодна книга не здійснила такого великого й благотворного впливу на життя окремих людей, сім'ї, групи, народи та їхню культуру, як та, яка розповідає про Ісуса. Сьогодні ми маємо можливість спостерігати колапс суспільства, у якому немає місця для Біблії або її ніколи не читають.

Протягом віків люди сперечалися, чи можливо змінити людську природу. Жодна сучасна світська концепція не має відчутних результатів. Біблія дає чітку відповідь: можливо, але за певних умов — покаяння та навернення серцем до Ісуса Христа. Єдиний спосіб змінитися — змінити спершу внутрішність, а потім і зовнішність силою Бога.

Як камінь, кинутий у воду, створює кола на плесі, так і зміни в людському серці провокують великі зрушення в суспільстві. На зорі християнства апостолів називали «всесвітніми заколотниками», які «перевернули світ догори дном». Та насправді світ був перевернутий до цього, а вони просто поставили все на свої місця.

Численні дослідники соціології в США стверджують, що серед людей, які регулярно відвідують церкву, більша кількість щасливих шлюбів, вища мораль, самоповага, соціальна й трудова відповідальність, міцніше здоров'я, менше бідності, депресії, позашлюбних контактів, наркоманії, злочинності, самогубств, розлучень.

Біблія і закон

Людська спільнота як така не може існувати, якщо не буде скріплена узами єдиних поведінкових норм. Ніхто не знав цього краще за Бога, Який дав Мойсею Десять заповідей. Жодні традиції та передання не витримали такого випробування часом, як Десятислів'я.

Біблія сильно вплинула на законодавство Західного світу, служачи основою законотворчості в багатьох, якщо не в усіх його формаціях. Багато дослідників зауважують, що більшість тепер діючих законів виведені з Десяти заповідей. Зокрема, четверта заповідь виділила суботу як вихідний день, п'ята — освяти-

ла інститут сім'ї, сьома — закріпила шлюб як основу для сім'ї, восьма — затвердила приватну власність, дев'ята — заборонила лжесвідчення й заклала основу судової справи, десята — оголосила здирництво поза законом.

Книгою, яку найбільше цитували отці-засновники Америки у своїх листах і промовах, була Біблія. Якби не вона, не було би Великої хартії вольностей, інституту присяжних, ідеї рівності всіх перед законом.

Біблія і політика

Первинним джерелом всякої влади є не держава й не народ, а Бог. Влада держави делегована їй Богом, вона відповідальна перед Ним. Наш обов'язок — поважати державу, дотримуватися закону, платити податки, молитися за владу. Але коли влада виходить за межі своїх повноважень, християнин зобов'язаний проявляти непослух. Церква повинна бути відділеною від держави, але це не означає відділення Бога від держави.

«Ви — сіль землі», — сказав Ісус своїм учням. Сіль має властивості консерванту. Вона зберігає хороше, не даючи йому зіпсуватися. Наше перебування в ролі солі передбачає також участь в політичному житті суспільства. Політика — це сфера, яку християни не мають права віддавати сваволі невірних людей. Якщо ми не станемо сіллю для нашої країни, вона буде розкладатися, поки не досягне точки неповернення.

Біблія і наука

Попри поширену пропаганду, нібито наука є антиподом релігії, вона якраз є благословенням людству від Христа і Його Церкви. Наука не лише розвинулася в християнському середовищі, а й не могла би розвинутися в якомусь іншому, наприклад серед язичницького анімізму, мусульманського фаталізму, буддистського ілюзійнізму чи навіть сучасного ірраціоналізму.

Сучасна наука зародилася в надрах християнської цивілізації в Західній Європі в пізньому Середньовіччі. Найшвидший її ріст відбувався в XVII ст. під впливом пуритан, які ві-

рили, що Біблію можна застосовувати до всіх сфер життя, а не лише до духовної.

Біблія і література

Навряд чи можна відшукати хоча б одного великого класика літератури, не натрапивши в нього на згадку про Біблію. Від Данте до Достоевського, від Буньєна до Льюїса вплив Писання безперечний. Прообрази й фрази найвеличніших сцен у художніх творах були взяті з Біблії. Ця скарбниця людського досвіду — невичерпне джерело, з якого пили багато великих письменників.

Біблія і місії

Християнську віру добровільно прийняли більше людей із більшої кількості культур та народностей, ніж будь-яку іншу. П'ятидесятниця була днем народження Церкви, і в той же день віруючі стали виконувати доручення набувати учнів. Бог завжди мав намір привести народи до Царства, але вперше Він його чітко висловив Своему народу в книзі Дій апостолів.

Без Біблії Євангелія передавала-ся би лише з уст в уста, а усну традицію не можна назвати ні повною, ні точною. Англійський місіонер в

Індії Вільям Кері говорив, що найважливішим компонентом у наведенні язичників є переклад Писання на їхніми мовами. Давид Лівінгстон в Африці, Хадсон Тейлор у Китаї були першопрохідцями, які показали приклад наступним місіонерам.

Біблія і географічні відкриття

Протягом віків багато куточків світу лишалися ізольованими від цивілізації, поки який-небудь сміливий християнин не ризикнув своїм життям і здоров'ям, щоб принести туди Благую Вістку Біблії. Дуже часто першовідкривачами ставали саме місіонери або християни-миряни. Якби не було Біблії, християнства, усі ті безстрашні люди, які перетнули світ вздовж і впоперек, скоріше за все ніколи б не зважилися на такі ризиковані подорожі. Христофор Колумб писав, що бажання вирушити на пошуки Індії було вкладено йому Самим Богом.

Біблія і повсякдення

Біблія мала більший вплив на становлення нашої цивілізації, ніж будь-яка інша книга. І сьогодні багато людей навіть не усвідомлюють, наскільки їхній побут насичений по-

няттями з Біблії. Наприклад, слово «ресторан», яке вживається на позначення закладів харчування в усьому світі, запозичене саме з біблійного тексту. До 1766 року люди зазвичай харчувалися в тавернах і постійних дворах. Уперше відкрили заклад, призначений лише для прийому їжі, у Парижі. Вивіска над входом становила перифраз з Матвія, 11:28: «Прийдіть до Мене, усі голодні, і я нагодую вас». Французькою «нагодую» буде «restaurai».

Багато сталих висловів, імен, власних назв — мають біблійне походження. Біблія торкнулася різних сфер нашого життя — бізнесу, спорту, комунікації, розваг, календаря... Сьогодні християнин може відчути себе археологом, який відкопав колись величну цивілізацію. Адже наша цивілізація постраждала від сучасних варварів, що захопили систему освіти й просвітницькі інститути. Іноді ми відчуваємо себе чужинцями у власній країні, незважаючи на те, що саме Біблія сформувала наш народ, культуру, суспільні інститути.

**Джеймс КЕННЕДІ,
Джеррі НЬЮКОМБ**

Біблія

Народжена на Сході та одягнута в шати східних образів та форм, Біблія йде своїм знайомим поступом усіма дорогами світу, з країни в країну, і в кожній знаходить своїх. Вона заходить у палац, щоб сказати монарху, що він — раб Бога Всевишнього, а також у хатинку, щоб запевнити селянина, що він може бути сином Божим. Діти слухають її історії із захватом і здивуванням, а мудреці роздумують над ними, як над глибокими життєвими притчами.

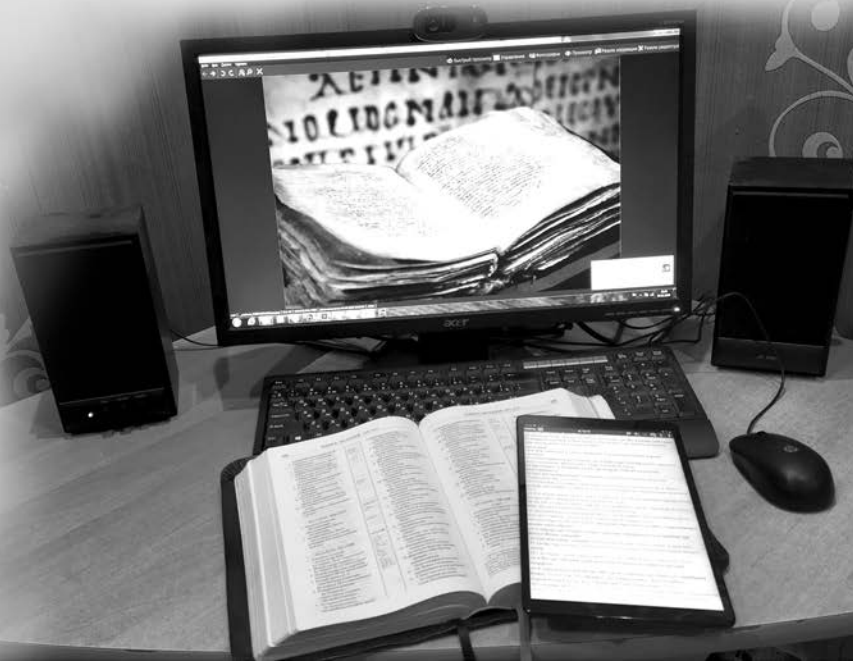
У неї готове слово для світу на годину небезпеки, слово втіхи — на час біди, слово світла, що дає надію серед темряви. Її мудрість раз по раз виголошується в людських зібраннях, а її поради шепочуть на вухо самотнім. Нечестиві та горді тремтять від її попереджень, для

зламаносердих та покаянних її голос звучить по-материнськи.

Жоден, хто володіє цим скарбом, не відчуває себе бідним чи покинутим. Коли гуснуть хмари на горизонті й тремтячий пілігрим сходить в долину смертної тіні, він не боїться; він бере жезл та посох Писання в руку, говорить своєму

другу й товаришу: «До зустрічі» і, зміцнений такою підтримкою, спрямовує тверді кроки в долину самотності як людина, яка знає: щоб вийти до світла, потрібно пройти крізь темряву.

Генрі ван Дайк

Американська християнська революція і конституція США

Американська революція була християнською за своєю суттю, і не просто тому, що вона очолювалася такими великими християнами, як Самуїл Адамс, але також і через біблійний погляд на світ, який об'єднував поселення і спрямовував їх у всіх діях, а також у виборі методів опору. Томас Джефферсон написав «Декларацію про незалежність», основану на християнському уявленні про опір і свободу. Американський конгрес у час боротьби за незалежність неодноразово звертався до Бога з молитвами й подякою в процесі підготовки своїх заяв і законодавчих актів. Патрик Генріх закликав до використання зброї як до третього — з біблійного погляду — кроку під час опору. Джордж Вашингтон, який очолював американські армії, закликав їх молитися і часто спонукував їх до цього власним прикладом. Вашингтон відмовився від своєї влади командира арміями й узявся за розробку проекту нової конституції, ставши першим президентом законним і праведним шляхом, а не просто внаслідок використання вдалого збігу обставин.

«Декларація про незалежність» основана на християнських уявленнях про людину та про систему управління. Фактично вона стала першою в історії людства угодою, що має таку онову. Декларація закінчується зверненням представників конгресу до «Верховного судді світу» і визнанням «твердого уповання на захист Божественного провидіння».

Після підписання «Декларації незалежності» Самуїл Адамс, батько Американської революції, констатував: «У цей день ми повернули собі Суверенна, Якому — і тільки Якому — повинні коритися всі люди. Він царює на небесах і... хай буде царство Його від сходу до заходу сонця».

Засновники Америки розуміли, що народження їхньої нації означало народження першого християнського народу в історії; християнського не тому, що всі, хто заснову-

вав країну, були християнами, але тому, що її система правління належним чином базувалася на християнських принципах. Вінгейт Торнтон посилається на те, як шостий президент США Джон Адамс сказав: «Найбільша слава Американської революції полягала в тому, що вона непорушно з'єднала принципи цивільного правління з принципами християнства».

Верховний суд США неодноразово виражав свою згоду з цією думкою. Наприклад, у 1892 році він проголосив: «Наші закони й наша вся система обов'язково мають бути основані на вченні Викупителя людства і втілювати їх. По-іншому не може бути; у цьому сенсі й до такої міри наша цивілізація й наша система безумовно є християнськими... це християнська нація».

Головний творець американської конституції Джеймс Медісон, якого справедливо називають «батьком конституції США», був християнським державним діячем (він також став четвертим президентом США). Ця конституція була породженням християнства, а закладені в неї уявлення про людину й систему правління було взято з Біблії, що було зазначено Медісоном у преамбулі.

1. Встановлення правосуддя — про це сказано в розділі 13 Послання до римлян і в Першому посланні апостола Петра (2:14): уряд повинен карати злочинців і захищати тих, хто чинить праведно.

2. Гарантування спокою й порядку в країні — це впливає з молитви «за всіх, хто при владі», до якої Павло спонукує читачів у Першому посланні до Тимофія, 2:1,2, «щоб могли ми проводити мирне й тихе життя в усякій побожності й чистоті».

3. Забезпечення всезагального захисту — захист невинного людського життя є основою не тільки для закладів загального покарання (див. 1М.9:6), але також і для підтримки армії, для захисту від зовнішньої загрози.

4. Забезпечення всезагального добробуту — у Посланні до римлян (13:4) написано, що «володар — Божий слуга тобі на добро». Загальне благо всіх класів громадян повинне забезпечуватися урядовими законами, що гарантують усім рівні можливості. Владі не варто забезпечувати грішми чи надавати особливу допомогу якимось особливим групам. Її метою є сприяти всім людям, а не якимось окремим групам.

5. Гарантування благословень свободи — благословення є даром Творця, а не привілеєм, дарованим владою. Ці благословення включають у себе життя, свободу й власність. Біблійна позиція стосовно уряду полягає в тому, що він не може давати їх, він може їх тільки оберігати й захищати.

Крім усіх цих цілей, які є біблійними, конституція Сполучених Штатів Америки засновує всі основні структури, які містять у собі біблійну систему управління... Конституція США, хоч і не досконала, усе-таки явно представляє собою повне вираження біблійних ідей і структур управління. Саме з цієї причини вона проіснувала понад 100 років й була взята як зразок національної конституції багатьма народами світу.

*Із книги «Освобождение народов»
Стефана Мак-Дауела
та Марка Білایза*

Церква і політика

Віктор Вознюк: Немало дискусій точилося і точиться сьогодні навколо теми «Церква і політика». 1799 року пастор Джедедея Морзе з нагоди виборів у США виголосив проповідь на основі Пс.10:3 «Як основи зруйновано, що тоді праведний зробить?» У ній він сказав: «Рівень громадянської свободи та політичного і соціального благополуччя, який нині має людство, обумовлений добрим впливом християнства. У міру того, як в країні зменшується справжній вплив християнства через невір'я, спотворення біблійного вчення або нехтування його інституціями, народ віддалятиметься від благословення справжньої свободи і наблизиться до лиха цілковитого деспотизму». Будемо розбиратися в цих питаннях разом з нашими гостями Олександром Пуршагою, керівником Відділу підприємців церкви ХВЕ Чернівецької області, керівником Департаменту капітального будівництва Чернівецької облдержадміністрації, депутатом міської ради; Олегом Шереметою, дияконом церкви ХВЕ Івано-Франківська, кандидатом медичних наук, координатором Руху реформації, підприємцем, громадським діячем, помічником депутата ВРУ і Олександром Третьяком, директором Рівненської духовної семінарії, дияконом церкви ХВЕ, громадським діячем, кандидатом у мери м. Рівне.

Перше питання — щодо визначення поняття. Розкажіть про ваше розуміння слова «політика».

Олександр Третьяк: Політика — це мистецтво налагодження стосунків. Мистецтво облаштування повсякдення. Мистецтво комунікації і правильного розподілу сил та ресурсів. Дуже часто слово «політика» стереотипно асоціюється з чимось поганим. Але Любомир Гузар казав, що політика — одна із найвищих форм служіння народу. І ми, християни з активною громадською позицією, повинні вміти служити народу.

Олександр Пуршага: Я в політиці уже більше 10 років. Тож зустрічався з різним ставленням людей. У моєму розумінні, політика — це, перш за все, відповідальність. Для християн — це особлива відповідальність. Ми відповідаємо перед Господом і перед людьми. По-друге, політика — це служіння громади. Особисто я вдячний Богу, що Він дозволив мені бути в цьому служінні.

Олег Шеремета: Додам, що політика також є інструментом впливу, який може використовуватися різними людьми для різних цілей. Для нас як християн це можливість впливу в плані цінностей, проповіді Євангелія.

Віктор Вознюк: Запитання від глядачів: «Чи можуть християни йти в політику?» Якою є ваша аргументація?

Олег Шеремета: Навіть повинні йти. Я не бачу особливої різниці — чи християнин в бізнесі, чи в медицині, чи в освіті, чи в політиці. Це одна зі сфер суспільства, професійної діяльності. І ми як християни маємо бути світлом в усіх сферах.

Олександр Пуршага: Християни повинні бути в політиці, особливо в цей останній час. Хотілося б зламати

стереотип, що це «не наша справа». Ми повинні всьому світу показати приклад правильного життя перед Богом. Я працюю з громадою багато років, і, повірте, бачу великі зміни, за які дякую Богу.

Олександр Третьяк: Однозначно, ми ратуємо за те, щоб люди з хорошим ціннісно-орієнтаційним фундаментом були на чолі процесів, які відбуваються в суспільстві. Дбати про свою вулицю, про своє місто — це дуже духовна справа. Навіть Біблія закликає: Дбайте про спокій міста».

Віктор Вознюк: Так, якщо подивитися на роботу депутата, то це один в один — дияконське служіння. І хто як не християнин може найкраще його виконувати? **Наступне питання: які біблійні герої були політиками свого часу?**

Олександр Третьяк: Мій улюблений біблійний герой, один із найяскравіших політиків свого часу — Неемія. Черпаю прекрасні приклади з життя та служіння цього благочестивого чоловіка, який стояв на чолі дуже серйозних процесів — відновлення Єрусалиму та всього Ізраїлю. Він поєднав у собі і духовного, і національного лідера.

Олег Шеремета: У мене теж є улюблений біблійний герой-політик — це Йосип. Він пройшов непростий шлях і став другою людиною після фараона у практично найбільшій на той час імперії світу. Для мене це приклад того, як можна впливати, коли йдеш із Богом.

Олександр Пуршага: Можна продовжити список — і Гедеон, і Даниїл, і, мабуть, всі патріархи були політиками. Це люди, в яких потрібно навчатися сучасним політикам.

Віктор Вознюк: Як потрібно відбирати кандидатів у політичну сферу? Який алгоритм? Якими моральними і професійними якостями вони мають володіти?

Олександр Пуршага: Останніми роками багато молодих християн стали цікавитися політикою. З початком передвиборчої кампанії наші брати побігли в різні політичні сили. І це добре, що є бажання. Але з досвіду скажу важливу річ, яку потрібно розуміти. Починаючи свій політичний шлях, я став перед Богом на коліна і просив тільки одної відповіді: чи є це моїм покликанням, чи хоче Бог, аби я йшов цією дорогою, чи зможу я понести цю ношу? І досі шукаю Божої волі в моїй роботі.

Я був депутатом дві каденції — в обласній і міській раді. Ніколи не приховував своєї віри. Хочу сказати, що це велика відповідальність. Люди дивляться на твоє життя, на те, що ти обіцяєш. Прийде час, коли вони запитують. Тому варто добре думати.

Олег Шеремета: Тут тонка грань. Справді, надважливим фактором є професійність — чи маєш ти достатньо знань, вмінь, чи маєш бачення того, що хочеш зробити. Але не менш важливі моральні якості. Адже можна мати хорошу компетенцію, але неправильні моральні цінності, нестабільну нервову систему, нездатність витримати навантаження та відповідальність. І все це, звичайно, має бути підкріплене покликанням.

Олександр Третяк: Згідний, що важливо мати уже прокачані відповідні навички, активність. А також враховувати власні дари і таланти, і служити відповідно до них. Це — запорака успіху.

Віктор Вознюк: Чи можуть служителі йти в політику?

Олександр Третяк: Я вважаю, що кожен випадок потрібно розглядати окремо, враховуючи контекст. Адже в деяких населених пунктах, місцевих громадах чи не найбільшим моральним авторитетом і здебільше управлінцем може бути саме служитель церкви. І коли громада просить його зайняти певну посаду, чому він не може відгукнутися?

Є яскраві приклади кількох моїх друзів, які є пасторами церков і водночас головами об'єднаних територіальних громад. І у них чудово виходить це поєднувати. Звичайно, за краще — служителям займатися церквою і зрощувати тих людей, які зможуть представляти громаду в органах місцевого самоврядування. Хорошим прикладом для нас також може бути Джон Візерспун, американський служитель, який зростив президента і віце-президента США, десятки сенаторів, конгресменів, суддів. Служитель може бути більш корисним, коли займається вихованням громади, з якої потім виходять політики.

Тому я вважаю, що потрібно шукати правильний баланс у кожному конкретному випадку. Але як би там не було, сучасний служитель обов'язково має в одній руці тримати Біблію, а в іншій — ранковий випуск газети або планшет зі свіжими новинами, щоб орієнтуватися в суспільній ситуації.

Віктор Вознюк: На жаль, буває така ситуація, що служителі у двох руках тримають планшет, а для Біблії вже місця не лишається. Уточнююче питання: якщо все ж так стається, що пастор стає депутатом, чи має він при цьому передати служіння?

Олександр Пуршага: Депутатський корпус зазвичай складається з різних верств населення. І якщо там буде ще й пастор, це буде великим благословенням для громади. Питання тільки в розподілі часу. У пастора і так багато роботи, а суспільна діяльність вимагає багато зусиль. Якщо він зможе так організувати свій час, щоб паралельно працювати для громади, це буде дуже добре. Тим більше, бувають такі ви-

падки, що, наприклад, майже все село — віруючі. Звичайно, що їхні інтереси мають бути представлені у владі. Тому я сьогодні закликаю до цього при кожній нагоді.

Олег Шеремета: Я все ж схилився до думки, що кожен має робити свою роботу. Тобто моральні якості мають поєднуватися з професійними здібностями. Якщо вже ніхто крім пастора не може цим займатися, то я допускаю такий варіант. Але краще ні. Або хай передає служіння. Поєднання двох таких відповідальних посад послаблюватиме роботу в одній чи іншій сфері.

Якщо простежити біблійний контекст, в Старому Заповіті був період, коли народом керували священники. Пізніше люди захотіли царя, і функцією священника стало просто помазати на царство. В наших сучасних реаліях я бачу нестачу саме компетентних кадрів.

Віктор Вознюк: Питання до Олександра Івановича: які небезпеки можуть зустріти християнина в політиці? Зокрема, які важкі рішення вам особисто доводилося приймати?

Олександр Пуршага: Небезпек дуже багато. Наприклад, тобі роблять багато різних пропозицій і потрібно дуже зважено їх розглядати. Якщо хтось думає, що політика — це легко, то глибоко помиляється. Перш ніж прийняти якесь рішення, дуже важливо розуміти, чи є на це Божя воля, молитися за це, мати підтримку церкви. За кожне рішення потрібно буде відповідати. Але, надіючись на Господа, отримуємо від Нього розуміння, як правильно вчинити.

Останні три роки ми активно працювали щодо приведення в порядок з юридичного боку земельних ділянок, на яких побудовані домів молитви, щодо виділення нових земельних ділянок для церков. У таких питаннях завжди стикаєшся зі спротивом, журналісти відразу підхоплюють, і треба правильно реагувати. Нещодавно нам вдалося отримати для церкви кінотеатр «Україна» в самому центрі Чернівців. За ради цього рішення довелося дуже багато попрацювати і поборотися. Це тільки один приклад.

Один служитель мене запитав, чи буду я далі балотуватися. Я думаю над цим питанням, тому що є час прийти і важливо також вчасно піти.

Віктор Вознюк: Олександр Віталійовичу, чи має в духовних навчальних закладах бути предмет або якісь курси, пов'язані з громадською діяльністю?

Олександр Третяк: Я б сказав, що нам потрібно повернутися до витоків і згадати, що найбільш відомі університети — Гарвард, Кембридж, Стенфорд — починали як духовні школи. Наші навчальні заклади однозначно повинні мати в навчальній програмі курси, спрямовані на підвищення громадянської свідомості. До речі, сьогодні Ярослав Лукасік організовує саме такий курс. На Рівненщині він буде реалізовуватися на базі Острозької академії, а також на базі РДСА.

Віктор Вознюк: Олеже Мирославовичу, а як щодо церкви? Чи має бути громадянська мотивація у проповідях, церковному навчанні, щоб люди не були відірваними від суспільного життя, а навпаки?

Олег Шеремета: Я вважаю, що церква, звичайно, не є політичною інституцією. Але вона має конкретні функції. У першу чергу вона покликана навчати біблійним істинам для

кожної сфери життя. Біблія регламентує наші цінності, які стосуються освіти, медицини, бізнесу, суспільства і зокрема — політики. Крім того церква покликана мобілізувати і спорядити християн на служіння, знову ж таки — в кожній із цих галузей. Тому, на мою думку, в проповідях повинне бути місце для такої мотивації. Ми покликані впливати на громаду, в якій ми проживаємо. Особливо тепер, коли в суспільстві є особливий запит на моральних і відповідальних людей. І церква повинна підсилити цей месидж.

Віктор Вознюк: Олександр Івановичу, ми говоримо про моральність і професійність. Що важливіше? Щоб у першу чергу людина була компетентна? Чи головне, щоб була чесна, а по ходу навчиться?

Олександр Пуршага: Потрібен баланс. Людина повинна мати певні професійні навички. Оскільки я за освітою будівельник, то й пішов працювати у відповідну комісію. Там вже вчитися немає часу. Наприклад, брат Олександр, який балотується в мери, я думаю, вже має чітку програму і знає, що він має робити. Якщо він прийде на пост і тільки почне вчитися, то нічого не встигне.

Але я б дуже хотів, щоб усі християни, які стануть депутатами, справді були прикладом, щоб не похитнулися у своїх принципах. Це по-

двійна відповідальність. Сьогодні є багато випадків, коли християни забувають, хто вони є. А люди запитують.

Віктор Вознюк: Три роки тому ми святкували ювілей Реформації. Олеже Мирославовичу, чи вплинув проект R500 на зміну парадигми щодо стосунків церкви і політики?

Олег Шеремета: Те, що вплинуло, безсумнівно. Колосальна праця не пройшла безслідно. Вона має кілька наслідків. По-перше, для певної частини суспільства заходи R500 допомогли сформуванню запит на моральних лідерів, розуміння, що тільки на християнських цінностях можна побудувати успішне суспільство. Адже коли люди усвідомлюють свою відповідальність перед Богом, наприклад, на робочому місці, це змінює усі галузі життя.

Проект R500 допоміг також і церкві усвідомити свою відповідальність перед суспільством. Що вона не має бути в стороні, що саме від неї багато залежить. Що християни мають бути ідеологами і управліннями суспільства. І те, що ми сьогодні бачимо багатьох наших братів і сестер по цілій Україні, які балотуються в органи влади, я вважаю, теж — один із наслідків року Реформації.

Віктор Вознюк: Олександр Віталійовичу, християни ідуть у владу

в складі різних політичних сил. Чи правильно це? І як християнам, що підтримують різні політичні сили, вибудовувати взаємоповагу один до одного? Що робити, якщо вказівки керівництва партії розходяться з переконаннями?

Олександр Третяк: На відміну від США чи Європи, де давно сформована культура участі християн у політичних процесах, Україна щодо цього ще молода держава. Уже те, що християни йдуть, хай навіть в складі різних політичних партій, це велике зрушення. Звичайно, може бути певна конкуренція, але це не страшно. Головне, щоб кожен розумів своє покликання і ціль, щоб залишалися людьми, які здатні зберігати мир і злагоду. Однозначно, краще, якби у нас була одна, консолідована на основі цінностей, християнських ідей, сила. Можливо, вона виникне в майбутньому.

Людина, яка йде в певній команді, ще на березі має прорахувати всі ризики. Вона має бути політично і духовно зрілою. Я вважаю, що кандидати в депутати, в мери повинні мати своїх духівників, які допомагатимуть зберігати баланс.

Віктор Вознюк: Олександр Івановичу, як, займаючись політикою, не забути про сім'ю? Як правильно збалансувати час?

Олександр Пуршага: Я думаю, що всі ми як християни розуміємо, що сім'я — найважливіше. Я обрав для себе саме такий пріоритет. І хочу сказати, що саме сім'я є великою підтримкою у моїй діяльності. Бог подарував мені чудову дружину, яка підтримує у ті моменти, коли не вдається зберегти правильний баланс.

Коли починається передвиборча агітація, багато людей спекулюють на цій темі, хочуть показати зразкову сім'ю, прописують сімейні питання у своїх програмах. Хотілося б аби християни, які балотуються, показали на власному прикладі — якою має бути християнська сім'я.

Віктор Вознюк: Олеже Мирославовичу, наскільки в політиці важлива командна робота?

Олег Шеремета: Я не маю багато власне політичного досвіду. Але з досвіду ведення бізнесу можу сказа-

ти, що без команди досягнути якогось результату надзвичайно складно. Команда — це визначальний фактор — за ким ти йдеш, хто йде за тобою, яка мотивація твоїх співпрацівників, чи можеш ти на них покластися? В Ісуса Христа була команда, де кожен мав свою роль.

Віктор Вознюк: Олександр Віталійовичу, яку мету ви ставите перед собою в разі перемоги на виборах?

Олександр Третяк: Власне, певним апогеєм нашого громадського служіння в Рівному стало формування у християн різних конфесій усвідомлення, що місту потрібні зміни. Багато з них вийшли з нашої команди, яка працювала в рамках R500 та «Всеукраїнського Собору». Наша мета — зробити місто кращим, впливаючи на нього саме євангельськими принципами.

Хочу сказати, що в Рівненській області в цьому політичному сезоні балотуються понад 80 євангельських християн. Четверо з них — у мери міст. Сподіваємося на їхній успіх.

Віктор Вознюк: Питання від глядачів: чи може християнин-політик іти на компроміси заради досягнення благих цілей?

Олександр Пуршага: Компромісу з гріхом бути не може. Ми повинні чітко орієнтуватися за біблійними принципами і з надією на Бога — тільки тоді буде успіх. Я б радив брати в помічники, радники наших служителів, одновірців, які є фахівцями з відповідних напрямків.

Віктор Вознюк: Ще одне запитують: наскільки часто вам доводилося чути критику з приводу політичної діяльності від служителів чи членів церкви?

Олександр Пуршага: Років 7 тому було дуже багато до мене з цього приводу запитань і зауважень. Багато служителів вважали, що цим не потрібно займатися. Але з кожним роком їх ставало все менше. Сьогодні брати і сестри розуміють, служителі благословляють і підтримують.

Олександр Третяк: Мій попередник, засновник Рівненської духовної семінарії Павло Василець розповідав, що в 90-х роках їх мало з

церков не виганяли, коли вони мотивували до духовної освіти. Вони були першопрохідцями. Минуло 30 років, і сьогодні практично усі служителі переконані, що без духовного навчального закладу в області — дуже важко.

Так само Олександр Іванович та інші брати у свій час були першопрохідцями у політичній сфері. Ми йдемо за ними. І я переконаний, що ще через 10 років (дай, Боже, швидше), люди в церквах зрозуміють, що без представництва в органах місцевого самоврядування — неможливо. І це буде за замовчуванням.

Олег Шеремета: У нас на Прикарпатті я теж відчуваю себе в цьому питанні першопрохідцем. Політична активність християн тут зводилася практично до нуля. І моє служіння, починаючи з року Реформації, було спрямоване на те, щоб змінювати цю думку, говорити з братами, пояснювати, чому це важливо. Я задавав цю дискусію. І зараз ситуація суттєво змінилася.

Віктор Вознюк: На завершення хочу залишити таку ідею для роздумів. Коли говоримо про місце церкви в політиці, важливо розуміти триєдність нашого суспільства. Як людина складається духа, душі й тіла, так суспільство складається з ідеології, політики й економіки. І вони взаємопов'язані. Вплив церкви має бути безпосередньо не на політику чи економіку, а на ідеологію суспільства. І якщо ідеологія буде правильною, то формуватиме правильну політику, а політика — успішну економіку. І буде баланс. Приклад — американське суспільство, яке заклало в основу біблійні принципи.

**За матеріалами проекту
«Слово Істини»**

Повне відео дивіться за посиланням:

Христос у світовій історії

Деякі люди зробили переворот у якій-небудь одній сфері людського знання або в якомусь одному аспекті людського життя, і їхні імена навіки закарбовані в анналах людської історії. Ісус Христос, найвеличніший із людей, які жили на землі, змінив майже кожен аспект людського життя, а більшість людей про це нічого не знає. Найбільша трагедія щорічного святкування Різдва не стільки в його комерціалізації (при усіх її масштабах), скільки в його вульгаризації. Як сумно спостерігати, що люди забули про Того, Хто стільки для них зробив.

Ісус сказав в Об'явленні, 21:5: «Ось Я творю все нове». «Ось» (гр. «idou») значить «зверніть увагу», «придивіться ближче». Ісус Христос повністю міняв усе, до чого торкався. Він доторкнувся до часу, коли народився в цей світ; у Нього з'явився День народження, який повністю змінив наш спосіб літочислення. Хтось сказав, що він змістив ріку часу з її звичного русла й зірвав двері віків із петель. Тепер увесь світ веде відлік від Різдва Христового. На жаль, дуже

часто неграмотне сьогодинське покоління навіть не знає, що В. С. означає Before Christ (до Христа), а А. D. — Anno Domini (літа Господнього).

За іронією виходить, що навіть найбільш закостенілий атеїст, пишучи пропагандистський лист своєму другу, змушений визнавати Христа, коли ставить дату на своєму листі. Атеїстичний Радянський Союз був змушений у своїй Конституції визнати, що він почав своє існування 1917 «літа Господнього». Кожна книга в бібліотеці, навіть якщо містить антихристиянські діатриби, посилається на Ісуса Христа у вигляді дати публікації.

Ріст гірчиного зерна

Ісус сказав, що Царство Небесне подібне до гірчиного зерна, яке надто мале саме по собі, але, коли виростає, стає великим деревом, у тіні якого знаходить притулок багато птахів. Ця притча, звичайно, у першу чергу стосується душі, яка прийняла Христа; але її також можна застосувати до розвитку християнства у світі.

На початку коріння християнства було малим і зовсім незначним. Один мандрівний рабин три з по-

ловиною роки проповідував і творив чудеса на території підкореного римлянами Ізраїлю. І ось сьогодні вже понад 1,8 млрд сповідує віру в Нього в більшості країн світу. Десятки мільйонів за мету свого життя мають служіння Йому.

Імператори й прокуратори представляли владу в дні Христа. Але тепер їхні тіла тліють в усипальницях, а душі чекають Останнього Суду. Сьогодні у них немає послідовників, їм ніхто не служить і не поклоняється.

Зовсім інша картина з Ісусом! Наполеон, який добре знав, що таке політична влада, сказав, що було б дивно, якби римський імператор міг правити з могили, проте саме це й робить досі Ісус. Тільки ми, звичайно, не погодимося з тим, що Ісус у могилі — Він живий. Наполеон сказав: «Даремно я намагаюся знайти в історії людину, подібну до Ісуса Христа, або щось хоча б віддалено схоже на Євангелію... Відходять у небуття народи, руйнуються престולי, але Церква стоїть».

Короткий огляд

Незважаючи на своє скромне коріння, церква зробила на землі більше змін на краще, ніж будь-який рух чи сила в історії. Щоб дати уявлення про деякі беззаперечні блага, які християнство дало світу за століття, наведемо лише деякі.

— Медицина. Сам по собі християнський спосіб життя сприяє підтримці доброго здоров'я. Деякі історики приписують заслугу створення й поширення лікарень у Середні віки саме християнам. Адже важливою частиною земного служіння Христа було зцілення немічних. Наслідуючи Його приклад, тисячі служителів, монахів, місіонерів лікували й лікують убогих у всіх куточках світу. Уже на Нікейському соборі очільники церкви прийняли рішення: у місцях, де з'являються нові церкви, слід також будувати лікарні. У США майже всі перші лікарні були створені й обслуговувані християнами. Медсестра-християнка Флоренс Найтінгейл вважається основоположницею медсестринської професії. У середині XIX ст. євангельський християнин Генрі Дюнант створив одну з найбільших в історії гуманітарних організацій «Червоний Хрест». Багато важливих відкриттів у галузі медицини зробили вчені-християни, зокрема Луї Пастер.

— Освіта й грамотність народних мас. У дохристиянську добу освіта була привілеєм еліти. Концепція загальної освіти сформувалася під впливом християнства в епоху Реформації. Християни засновували школи та університети, заклали основи писемності багатьох народів. Жан Кальвін вважав, що найбільше покликання людини — пізнавати Бога, Який відкривається через дві книги — Писання й книгу природи. Тому важливо вивчати й духовні, і фізичні закони. Згідно зі статистикою на початку минулого століття в Китаї та Індії, де християнство не було поширене, рівень грамотності становив 0-20%. У країнах, що прийняли католицизм — 40-60%, протестантство — 94-99%. Біля витоків більшості найвідоміших сучасних університетів світу (Гарвард, Єль, Принстон тощо) стояли християни, що створювали їх із християнськими цілями.

— Капіталізм і вільне підприємництво виникли під впливом протестантизму. Саме впровадженню християнського світогляду в сферу економічних стосунків мільйони й мільярди людей сьогодні завдячують високим рівнем життя й матеріальним благополуччям. Уже в Десяти заповідях закладаються основи приватної власності, які дозволили створити найбільш динамічну модель економічної системи західного суспільства. Саме в часи Реформації, коли велика частина європейців звернулася до Біблії як до джерела божественного відкриття, зародилася трудова етика, яку називають протестантською. Основні її принципи можна звести до вислову професора філософії Адама Сміта: «Працюючи на свої інтереси, людина часто може принести суспільству більше користі, ніж жертвуючи на її благо». Знамениту працю на цю тему написав Макс Вебер. Завдяки розвитку капіталізму в XIX ст. рівень добробуту в Америці та Англії виріс у 16 разів.

— Представницька система влади, особливо той її варіант, який розвинувся в США. З самого початку Америка була створена як християнська країна пілігримами й пуританами з Англії. Американська форма правління є республіканською, а всяке республіканське правління, яке існує у світі, було створене під впливом пресвітеріан та кальвіністів. Сучасна форма конституційного устрою походить від їхніх церковних обітниць. Християнська доктрина про гріховну природу людини привела до розділення влади, щоб забагато повноважень не зосереджувалося в руках одного або кількох людей.

— Громадянські свободи є даром християнства світу. Вони закладені ще в Десяти заповідях, які, забороняючи вбивство, захищають життя, забороняючи перелюб, захищають інститут шлюбу і т. д. Свобода — постійна тема Біблії. Куди не приходило Слово — тирани скидалися з трону й народ ставав вільним. Більшість країн, які сьогодні володіють найбільшими громадянськими свободами — ті, у які найглибше проникло християнство. В історії ще не було такої країни, як США — у сенсі релігійних, політичних та економічних свобод вона стала маяком для всього світу. Тут лю-

ди всіх віросповідань отримали таку свободу совісті, якої не могли знайти в жодному іншому місці на землі. Америка стала притулком переслідуваних. Також Біблія поставила високі стандарти справедливості судів, рівності усіх людей перед законом.

— Скасування рабства — як у древні часи, так і в останні епохи. У Посланні до Филимона апостол Павло закликає свого адресата-рабовласника прийняти раба-втікача Онисима «не як раба, а як брата улюбленого». Ці слова не назвеш інакше як революційними. У США боротьба за відміну рабства навіть вилилася в громадянську війну, а досягнути хоча б подоби справедливості вдалося лише згодом завдяки діяльності баптистського пастора Мартіна Лютера Кінга.

— Сучасна наука. Сучасна наука ґрунтується на чисто християнській основі. Християнське вчення сприяло розвитку наукової думки, адже Бог сприймався розумною істотою, джерелом істини, а світ — впорядкованою системою, побудованою на раціональних принципах. Саме така концепція робить доцільним вивчення законів природи. Більшість учених, які зробили революційні відкриття, дотримувалися віри в християнське одкровення. Йоганн Кеплер, Блез Паскаль, Ісаак Ньютон, Майкл Фарадей, Роберт Бойль, Джеймс Максвелл та багато інших були переконаними християнами.

— Підвищення статусу жінок. В Індії, Китаї, Римі, Греції жінка була власністю чоловіка. Вона не мала прав і була беззахисною. В Індії та Африці вдова мала закінчити своє життя на погребальному вогнищі разом із тілом чоловіка. Християнство принесло корінне переосмислення ролі жінки в суспільстві. Наприклад, діяльність Вільяма Кері привела до припинення вбивства новонароджених дівчат і спалення вдів в Індії.

— Філантропія і благодійництво; етика «доброго самарянина». Ісус Христос своїм життям показав приклад служіння бідним та відкинутим. Не дивно, що Церква завжди ревно займалася благодійністю — і в ранні часи, і в епоху Середньовіччя, зокрема — після виникнення протестантизму. Чого варте одне тільки служіння Джорджа Мюллера, який за-

снував в Англії ряд притулків для тисяч дітей, які послужили прикладом для інших благодійних організацій.

— Цінність сім'ї, засудження педерелюбу, гомосексуалізму та інших сексуальних відхилень. Для держав античності було характерним процвітання сексуальної розбещеності. Падінню Західної Римської імперії передувала гостра криза інституту сім'ї. Прихід Ісуса Христа зробив революцію в уявленні людей про Бога, відкривши одну з Його головних рис — святість. Християнське вчення проголосило святинею секс між законним чоловіком та дружиною, а будь-яке порушення цього принципу — гріхом. Біблія суперечить не лише відсутність моральних обмежень в інтимних стосунках, а й доктрина про повне утримання. Відступаючи від Божої волі в цій сфері, люди накликають на себе біди у вигляді хвороб, депресій, зруйнованих шлюбів.

— Бережливе ставлення до людського життя. У Греції та Римі дітей із фізичними вадами батьки майже завжди покидали на вірну смерть. Літніх людей або залишали без піклування або вбивали. Під впливом християнства практика дітовбивства була зупинена, а також скоротилася кількість абортів. Християни Древнього Риму підбирали дітей із вулиці, брали їх на виховання. Християни стали будувати притулки для дітей та для людей похилого віку. Вчення про природу людини й образ Бога в ній перевернуло уявлення про цінність людського життя. Церква стала силою, яка поклала кінець кривавим гладіаторським побоїщам і майже повністю викоринила канібалізм.

— Принесення цивілізації примітивним народам. Церкви й місії посилали християн у найбільш віддалені куточки світу для проповіді Євангелії. Місіонери їхали зі своїми жінками та дітьми, селилися серед канібалів, варварів та дикунів із найжорстокішими звичаями. І вони зробили неймовірно! Якби Ісус не прийшов, нащадки англосаксів, можливо, досі пили б із людських черепів, нащадки вікінгів — грабували б своїх сусідів, нащадки багатьох племен Африки досі були б людинофагами. Але Євангелія підняла їхню мораль і рівень життя на непомірно вищий рівень. А деякі землі взагалі не були б

відкритими, якби не християнські місіонери чи мореплавці.

— Швидкий розвиток мистецтв. Життя, смерть і воскресіння Ісуса Христа є джерелом натхнення для створення найвеличніших витворів мистецтва. Найбільш значні роботи титанів Відродження — Мікеланджело Буонаротті, Рафаеля Санті, Леонардо да Вінчі — були присвячені християнським мотивам. Біблійні сюжети найчастіше переспівані у творчості письменників — Федора Достоєвського, Джона Донна, Данте Аліґ'єрі, Джеффрі Чосера, Вільяма Шекспіра, Джона Буньяна, Джона Мільтона, Чарльза Діккенса, Альфреда Теннісона, Льва Толстого, Джона Толкіна, Томаса Еліота, Клайва Льюїса, Олександра Солженіцина та багатьох інших. Основи сучасної західної музики були закладені в Древньому Ізраїлі. Тому музика ранньої церкви перекликала з мотивами юдейського храмового поклоніння. Великий вплив на формування музичної культури зробив папа Григорій — творець григоріанського хоралу. А монах Гвідо д'Ареццо придумав сучасний нотний стан — це відкриття можна порівняти з виникненням писемності. В епоху Барокко найважливіші твори написали католицький священик Антоніо Вівальді та ортодоксальний лютеранин Йоганн Бах (заслугою якого є також остаточне впорядкування мажорно-мінорної системи).

— Незліченна кількість преображених життів, що перейшли від пасивних членів суспільства до активних завдяки Євангелії. Можна назвати багатьох видатних людей, починаючи з гонителя християн Савла з Тарсу, який став апостолом Павлом, активним місіонером і автором більшості книг Нового Завіту. Найвпливовіший богослов і філософ раннього Середньовіччя Августин Блаженний пережив навернення до Бога від край розпусного життя. А автор найпопулярнішого християнського гімну в США «О, Благодать» Джон Ньютон до увірування був работаровцем.

— Вічне спасіння для незчислених душ. Це, зрештою, є найпершою ціллю поширення християнства. Усі решта перелічені досягнення — по суті лише побічні наслідки того плоду, який приносить християнство, ко-

ли воно застосовується на практиці в повсякденному житті.

Коли Ісус Христос прийняв на себе образ людини, Він наділив людство такою гідністю й внутрішньою значимістю, про які раніше ніхто навіть не мріяв. До якої б сфери життя не доторкався Ісус, що би Він не чинив — це кардинально преображувало цю конкретну сферу. Багато хто читає про дрібні події життя Христа, не усвідомлюючи, що саме ці «дрібні» події зрештою змінюють всю історію людства.

Якби Ісус не прийшов у цей світ

Багатьом відома класична стрічка 1946 року «Це прекрасне життя» Френка Капри, де герой, зіграний Джиммі Стюартом, отримує можливість побачити, яким був би світ без нього. Головна мета фільму — показати, що життя кожної людини впливає на життя всіх інших. Якби хтось із нас не народився, його відсутність залишила б зіяючі діри на полотні буття. Вплив Ісуса Христа на історію — невимірний, більший за будь-який інший. Якби Він не прийшов, діра була би завбільшки з континент.

Дехто хотів би, щоб Ісуса ніколи не було

Не всі раді тому, що Ісус Христос прийшов у цей світ. Фрідріх Ніцше, філософ-атеїст XIX ст., з-під пера якого вийшла фраза «Бог помер», назвав християнство отрутою, яка отруїла весь світ, а про Ісуса писав: «Він помер надто рано; Він Сам би відрікся від Своєї доктрини, якби дожив до більш зрілого віку».

Ніцше стверджував, що вся історія — це постійна війна між Римом (язичниками) та Ізраїлем (юдеями і християнами), і шкодував про те, що Ізраїль (через християнство) перемагає і що хрест «торжествує над усіма іншими, більш благородними, чеснотами».

Ніцше вивів у ранг героїв «расу переможців і панів». Він, а пізніше Гітлер, запитували: ким або чим були зіпсовані ці тевтонські воїни? І відповідали: християнством. «Ця розкішна раса правителів була зіпсована, по-перше, католицьким возвеличенням жіночих чеснот, по-друге, пуританськими й плебейськими іде-

алами Реформації і, по-третє, змішанням з нижчою расою». Якби Ісус не прийшов, бідкався Ніцше, ми ніколи не знали б у нашої людській расі, що таке зіпсутість «мораллю рабів». Багато ідей Ніцше були втілені на практиці його послідовним учнем Гітлером, у результаті чого загинули близько 16 млн чоловік.

У «Моїй боротьбі» Гітлер звинувачував церкву в увіковіченні ідей та законів євреїв. Він хотів повністю викоренити християнство після того, як покінчить із євреями.

І Ніцше, і Гітлер бажали б, щоб Христос ніколи не народився. Є й інші, хто поділяє з ними це бажання. Наприклад, Чарльз Маркман, який написав книгу «Крик благородних», присвячену історії Американського союзу захисту громадянських свобод. Він сказав: «Якби цивілізовані язичники Греції та їхні спадкоємці римляни додумалися дискредитувати юдаїзм, висміюючи його, світ був би позбавленим від 2000-літньої хвороби християнства».

Цікаво зауважити, що люди, які жили під гнітом нацистів, під сталінським терором, під час маоїстської культурної революції чи під час правління червоних кхмерів — усі вони були позбавлені від «2000-літньої хвороби християнства»! Але, всупереч кабінетним філософствуванням Маркмана, громадянські свободи якраз є насліддям християнства, а не атеїзму чи гуманізму.

І Сталін, і Мао намагалися знищити християнство, кожен у своїй країні. Ведучи боротьбу проти християнства, вони вбили десятки мільйонів людей, які його сповідували. Але при цьому вбивці все-таки зазнали поразки. Багато інших месіанських рухів в історії були придушені. Але силу переконань і любові до Бога наvernених людей не могли здолати жодні режими.

Дослідивши різні сфери життя, у межах яких християнство зробило значний вклад у людську цивілізацію, а також негативні аспекти діяльності церкви в історії (гріхи церкви, хрестові походи, інквізиція, антисемітизм) та розглянувши гріхи безбожності, ми побачимо, що постхристиянський Захід занурився в найбільш кривавий період своєї історії саме тому, що всі обмеження

християнства були зняті. А поширене твердження, нібито «в ім'я Христа людей було вбито більше, ніж в ім'я будь-кого іншого» — не більше, ніж міф.

Підсумки

Від зміни уявлення про цінність людського життя до зміни життя кожної конкретної людини — ось результат позитивного впливу Ісуса Христа, він відчутний по всій земній кулі.

І сьогодні християни повинні чинити активний вплив на навколишній світ, преображаючи усі сфери суспільства — реформувати інститут шлюбу та сім'ї, мистецтво, торгівлю, бізнес, освіту, науку, ЗМІ і т. ін. При цьому критично важливо, щоб жит-

тя кожного християнина відповідало заповідям Христа, відображаючи віру, надію, любов. Адже наші вчинки позначаються на вічній долі людей навколо.

За книгою «Що було б, якби Христос не народився?»

Життя одного Чоловіка

Він народився в непримітному селі від вбогої селянки. Він виріс в іншому селі, де працював теслею, поки не досягнув тридцяти років. Потім три роки був мандрівним проповідником. Він не написав жодної книги. Ніколи не займав ніякої посади. Ніколи не мав сім'ї чи свого будинку. Він не ходив до школи. Ніколи не був у жодному великому місті. Він ніколи не відлучався від того місця, де народився, далі ніж на двісті миль. Він не звершив нічого, що зазвичай властиво звершувати великим. Він не мав ніяких свідків, крім Себе Самого.

Йому було лише тридцять три, коли хвиля суспільної думки обернулася проти Нього. Друзі покинули Його. Один із них відрікся від Нього. Його видали ворогам, над Ним знущалися, а потім стратили Його. Його прибили до хреста — і Він висів між двома розбійниками.

Поки Він помирав, Його кати кидали жереб, кому дістанеться Його одяг — єдине майно, яке Він мав на землі. Коли Він помер, Його поклали до гробниці завдяки співчуттю небайдужої людини. Минуло дев'ятнадцять років, і сьогодні Він — центральна фігура всього людства.

Усі армії, які будь-коли воювали, усі флоти, які коли-небудь існували, усі парламенти, які колись скликалися, усі королі, які правили, не здійснили такого впливу на життя людей на цій землі, як життя цього одного Чоловіка.

Невідомий автор XIX ст.

Історичні постаті

Християни, які змінили СВІТ

У різних галузях суспільної діяльності були генії, винаходи яких врятували багато життів або дали небувалий поштовх для розвитку людства. Ми часто не замислюємося, що дуже багато з них були глибоко віруючими людьми, які мотивувалися у своїх творчих пошуках покликанням від Бога, черпали мудрість та натхнення з Біблії. Особливо це стосується сфер, які пов'язані зі служінням ближньому, що є одним із головних постулатів вчення Христа. До вашої уваги — лише кілька імен талановитих християн, які залишили глибокий слід у світовій історії.

Гаррієт Бічер Стоу й скасування рабства

Книга Гаррієт Бічер Стоу «Хатина дядька Тома», яка відображає страждання поневолених американцями негрів, привернула увагу всього світу до трагедії рабства. Але не всім відомо, що саме християнські мотиви спонукали письменницю написати такий викривальний роман проти рабовласництва.

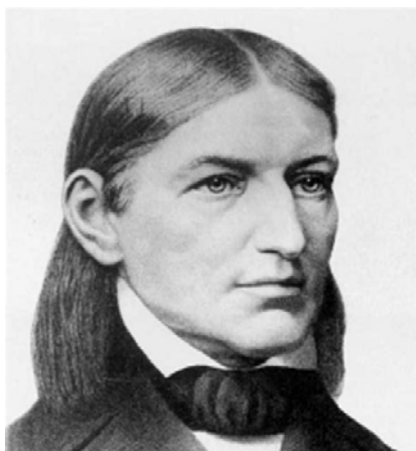
Гаррієт описує дядька Тома, раба, жорстоко побитого своїм власником. Але він відмовляється від помсти, до якої його закликають інші раби. Він лишається вірним обітницям Христа до самої смерті.

У книзі наведені численні цитати з Біблії. На переповнених емоціями сторінках авторка розкриває глибоку духовну суперечність: як можуть поєднуватися християнські цінності й практика рабовласництва? Якось, зустрівши Гаррієт, один капітан сказав їй, що хоче потиснути руку, яка написала «Хатину дядька Тома». «Її написав Бог, — відповіла жінка. — Я просто записувала під диктовку».

Своїм романом письменниця зробила великий вклад у розхитування основ рабовласництва в Америці. Його популярність високо піднесла ідею свободи рабів як неминучої з моральної та історичної точок зору.

Фрідріх Фребель і дитячі садки

Дитяча освіта отримала особливий розвиток через діяльність німецького педагога Фрідріха Фребеля (1782-1852) — засновника ди-

Фрідріх Фребель

тячих садків. Він був сином лютеранського пастора й вірив, що Бог встановив зв'язок між людиною та природою. Він вважав, що потрібно вчити цьому дітей із раннього віку.

Будучи дитиною, Фрідріх часто допомагав батькові в сімейному саду. Зрештою, цей досвід несподівано знайшов застосування у сфері освіти. Якось, гуляючи в горах, чоловік роздумував про школу, яка б дозволила маленьким дітям рости в дитячому саду під наглядом досвідченого садівника (вчителя).

Педагоги як християнських, так і світських шкіл запозичили нововведення Фрідріха Фребеля — дитячий садок, який був придуманий під впливом релігійних мотивів. Сьогодні дитячі садки є майже в усіх індустріальних країнах. Христос із допомогою Фребеля вчергове вплинув на світ і змінив його у сфері дошкільної освіти.

Луї Брайль і освіта для сліпих

Відомо, що вже в IV ст. християни мали кілька притулків для сліпих. У 630 році в Єрусалимі був побудований «тифлокомій» (typholos — сліпий, комео — піклуватися). У XIII ст. святий Людовік побудував у Парижі знаменитий «Притулок для трьохсот сліпих».

У XVI ст. були перші спроби навчити сліпих читати випуклі літери

на воску чи дереві. Але найбільш значимий крок уперед у справі освіти сліпих зробив у XIX ст. француз Луї Брайль (1809-1852), вірний християнин. Він втратив зір у віці трьох років у результаті нещасного випадку — проколовши ліве око в шорній майстерні свого батька в Куврі. Травма була настільки серйозною, що інфекція перекинулася на інше око — і Луї повністю втратив зір.

На хлопчика сильно вплинуло благочестиве християнське життя його батька. Іноді той у майстерні вирізав зі шкіри зображення Ісуса для сина. Луї щонеділі відвідував

Луї Брайль

месу й ще підлітком став професійним церковним органістом — це заняття приносило йому велику радість. У паризькій школі для сліпих Валентина Гаюї він навчився читати.

Великі винаходи в історії рідко відбувалися без попередніх спроб задовольнити певну суспільну потребу. Це стосується й творіння Брайля. Якимось він натрапив на випуклі точки Шарля Барб'є, які використовувалися для читання військових послань у нічний час. Але вони були незграбні та незручні. Луї став проводити багато часу, намагаючись придумати кращий спосіб для читання, часто — цілі ночі без сну. Надихнувшись методом Барб'є, він винайшов свою власну систему випуклих точок, зроблених шпилькою.

У 1834 році Луї Брайль подарував світу сліпих комбінації із шести рельєфних точок (три на дві) на кожну літеру алфавіту, а 1844 року його система була офіційно визнана французькою владою.

На перший погляд, досягнення Брайля можуть здатися зовсім не пов'язаним з християнством. Але він сам вважав свою роботу божественним покликанням. На смертному одрі він сказав: «Я певен, що моє завдання на землі виконане. Учора я відчув найвищу радість: Бог просвітив мої очі славною надією вічного життя». Завдяки Луї Брайлю та духу Ісуса Христа сьогодні мільйони сліпих можуть «бачити» кінцями пальців.

Гвідо д'Ареццо й нотний стан

Аж до початку X ст. церковний спів був переважно монофонічним. Значні зміни відбулися, коли французький монах-бенедиктинець Убальдус Хукбальд описав музику нової форми, яка отримала назву поліфонічної (коли дві або більше мелодійні лінії звучать паралельно в гармонії).

Через століття був зроблений ще один дуже важливий крок у розвитку поліфонії: інший монах з Італії Гвідо д'Ареццо (близько 995-1050) ввів у вжиток чотирилінійний нотний стан, на якому можна було відмічати висоту нот. Завдяки цьому винаходу музиканти отримали можливість записувати музику на папері.

Гвідо д'Ареццо також винайшов систему під назвою «сольмізація», яка мала шість складів: ut (do), re, mi, fa, sol, la, які використовуються до сьогодні. Пізніше музиканти додали ще дві ноти: ti (si) та do. Нововведення Гвідо зіграло таку ж визначальну роль у розвитку музики, як писемність — у розвитку літератури.

Сьогодні краса поліфонічного звучання сприймається як щось звичне. Але музика не завжди була такою. Без внеску Хукбальда та д'Ареццо людство ніколи б не отримало «Страстей за Матвієм» Баха чи «Месії» Генделя.

Флоренс Найтінгейл і медсестринська справа

З появою християнських лікарень, звичайно, виникла потреба в догляді за хворими. Є поодинокі свідчення, що спочатку цю роль виконували вдови, диякониси та неза-

міжні дівчата. У Середні віки доглядальницями були здебільшого монахині.

Переломні зрушення в цій справі були досягнуті зусиллями лютеранського пастора з Кайзерверта Теодора Фліднера. Його справа милосердя почалася з піклування про самотнього ув'язненого, який у 1833 році жив у літній хатині на задньому подвір'ї пастора. Служіння Фліднера набирало обертів і привело до створення лікарні на 100 ліжок. Він також заснував орден лютеранських дияконис, до якого входили здебільшого селянки, яких він навчав медсестринській справі. Його лікарня й сестри милосердя стали відомими по цілій Європі та привернули уваги молодій англії Флоренс Найтінгейл (1820-1910), яка мріяла стати медсестрою.

Флоренс поїхала в Кайзерверт, щоб ознайомитися з роботою Фліднера в медичній галузі. На неї спра-

Флоренс Найтінгейл

вив велике враження християнський дух дияконис та їхнього керівника. Незважаючи на те, що багаті батьки дівчини не схвалювали її зацікавлення професією медсестри, вона була тверда у своєму рішенні й описувала свої почуття як «відвагу, коли вже нічого їй не зможе завдати».

1854 року Флоренс Найтінгейл поїхала в Крим на берег Чорного моря. Там вона доглядала за британськими солдатами, пораненими на Кримській війні. Іноді їй дово-

дилося бути 24 години на ногах, вісім годин на день — на колінах, перев'язуючи рани. Вона також надавала пацієнтам моральну допомогу, писала листи їхнім сім'ям.

Після війни Флоренс, яку стали називати «Зіркою сходу», повернулася на батьківщину національною героїнею. Решту 50 років свого життя вона присвятила просуванню лікарняної реформи щодо адміністрування та медсестринської справи. 1860 року вона заснувала школу медсестер у лікарні св. Хоми в Лондоні. Ця скромна співчутлива жінка, спонукувана Христовою любов'ю та бажанням служити зболевим людям, піднесла мистецтво догляду за хворими до небаченого доти рівня та високої кваліфікації. Тисячі шкіл для медсестер потім були засновані саме на її принципах.

Такого результату Флоренс Найтінгейл досягла, мотивована християнськими цінностями. Вона казала: «Царство Боже всередині нас, але ми повинні досягнути його й зовні».

Луї Пастер і бактеріологія

Хоча Луї Пастер (1822-1895) був хіміком і мікробіологом, його відкриття бактерій мало неоціненне значення для медицини. Завдяки йому лікарі змогли врятувати мільйони людських життів.

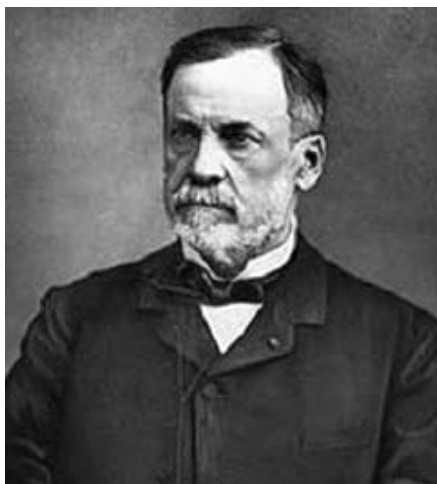
Проводячи досліді в лабораторії, цей обдарований християнин довів, що бактерії викликають бродіння, розкладання харчових продуктів і зараження

ран. Він також продемонстрував ефективність застосування антисептиків, успішно лікував від сказу, розпочав профілактичне щеплення й подарував світу метод пастеризації, названий на його честь.

Крім того, його дослідження заперечили давню гіпотезу про самозародження деяких форм життя й привели до концепції біогенезу (живе походить лише від живого).

Наукові відкриття не затьмарили віри Луї Пастера. Він казав: «Чим більше я пізнаю, тим більше віра наближається до віри бретонських селян». Помираючи, він однією рукою тримав руку дружини, а в другій стискав розп'яття.

*Із книги Альвіна Шмідта
«Як християнство змінило світ»*

Луї Пастер

Свідчення

Покажіть людям Христа

Кілька років тому мені випала нагода побувати в країні Шрі-Ланка. До цього часу я ніколи не думала служити народам Азії. Бентежило все — відстань, погода, мова. Але саме тоді я відчула відповідальність за цей народ, у мені все говорило, що я повинна туди повернутися.

Повернувшись в Україну, єдине, що я могла робити, — це молитися за Шрі-Ланку. Через півроку я знову купила квиток у Коломбо (з собою у мене було 150 \$) і полетіла в невідомість. Вийшла в аеропорту, де мене ніхто не чекав, ніхто не зустрів. Почуття самотності підкрадалося в серце. Але я вирішила не зважати на свої почуття, тому що знаю, коли Дух Святий веде — Він і проведе, Він дасть потрібних людей, Він головний спонсор мого життя. Одного разу Бог пообіцяв мені, що буде промовляти до людей — і вони будуть дбати про мене.

Я нагадувала собі, що я тут навіть заради однієї людини. Всередині мала відчуття: якщо навіть одній людині послужу й вплину на чиєсь життя, то буду вдячною Богові.

Дівчина, у якої я зупинилася, була українкою. Коли вона запитала про мету моєї поїздки, я не знала, що їй відповісти. Просто стала їй свідчити, як Бог змінив моє життя, а в кінці бесіди сказала: «Я тут навіть заради однієї людини». Тоді вона розплакалася й розповіла, що пів року тому хотіла піти з цього життя, але перед тим сказала: «Боже, якщо Ти існуєш, вишли мені когось у Шрі-Ланку». З цього моменту розпочалося моє служіння в Шрі-Ланці.

Я знову повернулася додому й далі молилася за цей народ, стала просити в Бога 10 людей, які поїдуть у місіонерську поїздку зі мною.

У лютому 2018 року Бог дав мені команду з 10-ти чоловік, і ми разом полетіли в Шрі-Ланку, в місто Коломбо. Ми відвідали понад десять різних місць. Бог супроводжував нас чудесами, зціленням, давав нові контакти й зустрічі. Ми проводили вуличні євангелізації, допомагали бідним, проводили дитячі зустрічі, де розповідали про Ісуса (основна релігія цієї країни буддизм — 70%, індуїзм — 15%, іслам — 9% і тільки 6% християн). Також молилися за зцілення, провідували буддистські сім'ї. Місцеві люди дуже відкриті до спілкування. У нас, як у білих людей, є перевага для проповіді цим людям.

Бог промовляє до нас по-різному, але рішення — тільки за нами. Я завжди боюся пропустити Його звернення до мене. Боюся, що Він вибере не мене. Бог шукає людей! Бог шукає молодих людей, тих, кому можна довірити працю.

З часу моєї першої поїздки минуло чотири роки. Багато що змінилося. Змінилося моє мислення, ставлення до свого покликання. Буває, що ти звикаєш до покликання, яке тобі дав Бог, до Його повелінь, до чудес.

Збираючись у чергову поїздку, я зазвичай даю місце Духу Святому. Це добре — планувати до деталей, але чим більше я служу, тим більше розумію, що наші плани — не завжди Божі плани. Бог навчив мене коритися. Просто вставати і йти, без прогнозів і результатів...

Одного разу нас приїхало в Шрі-Ланку 20 чоловік. Хтось із планами, хтось із очікуваннями. У принципі, розпланованим був увесь місяць. Ми за тиждень відвідали багато різних місць Шрі-Ланки. А тоді на країну напали бойовики ІГІЛ. Пам'ятаю, була Пасха, і ми планували піти до церкви. Але саме в той день ніхто з команди не зміг прокинутися, щоб піти на зібрання. Ми пропустили служіння на Пасху, а для мене це особливий день! Я не розуміла, як з мною могло таке статися — просто банально не прокинутися... Але ось пролунав дзвінок, і ми дізналися, що по всій країні, а особливо в міс-

цевості, де ми перебували, відбулися вибухи. І готель, у якому жили, ми покинули за декілька годин до вибуху. Так ми стали ізолюваними, але благословляли землю Шрі-Ланки та воювали в духовному світі аж до свого відльоту.

Я зрозуміла, через глобальну пандемію сатана може нас знову ізолювати від проповіді Євангелії, а ще — від наших сімей, друзів, церков. Він може ізолювати нас у фізичному світі, але не зможе ізолювати в духовному світі від нашого Ісуса. Ми, як і багато хто, не можемо виїхати за межі країни, не можемо відкрито зустрічатися з людьми й молитися за них, не можемо піти до церкви у зв'язку з карантинном.

Цього разу я не планувала нічого. Я знала, мене посилає туди Господь, Він проведе і віддасть подвійно за все те, що я втратила: час із сім'єю, емоції, фінанси. Я знаю, що придуть жнива, я знаю, що придуть ще місіонери. Я знаю, що підніметься цей народ, що прийде вогонь пробудження в Шрі-Ланку. Адже п'ять місяців щоденної духовної боротьби не можуть залишитися без перемоги. Тим часом Бог учить чути Його голос по-новому, рухатися в

духовних дарах по-новому, любити людей.

Завжди пам'ятайте: людина, яка стоїть поруч із вами в супермаркеті, — це потенційний християнин, дитя Боже. Покажіть цим людям Христа у ваших реакціях, словах, погляді. Для когось із них завтра може не стати. Не думайте про себе багато. У духовному світі приходить перемога тільки тоді, коли ми смиренні, лагідні, сповнені любові й співчуття до людей.

Ми молимося за кожного місіонера, за кожного пастора, кожного служителя, хто сьогодні втомився й в кого вже віри зовсім не залишилося. Нехай Бог покаже Себе як потужного Бога. Випробуйте Його, бо Він — вірний. Менше прислухайтеся, що ви відчуваєте. Віра не відчуває, віра — рухається. Дозвольте Йому боротися за вас, але не зупиняйтеся, ідіть. Не важливо, що скажуть люди, важливо — що каже Бог. Розвивайте свої взаємини з Ісусом, щоб, якщо не буде з вами ні пророка, ні вчителя, ні пастора, який міг би вам порадити, — ви знали, що Бог промовить у ваш дух.

Марія МОКІЄНКО

«Ідіть же, і навчіться...»

Майкл БЕЛК, фотосерія «Прогулянки з Месією»

Недавно був свідком... Сущий бесідував із людьми. Ну як бесідував. Вечеря була. Ісуса запросили. Народ гідний зібрався. Чини владні. Церковне начальство. Бесіди про важливе, про вічне. Усе як по маслу. Але раптом...

«І сталося, як Ісус сидів при столі у домі, ось зійшлося багато митників і грішників, і вони посідали з Ним та з Його учнями. Як побачили ж те фарисеї, то сказали до учнів Його: Чому-то Вчитель ваш їсть із митниками та із грішниками? А Він це почув та й сказав: Лікаря не потребують здорові, а слабії! Ідіть же, і навчіться, що то є: Милости хочу, а не жертви. Бо Я не прийшов

кликати праведних, але грішників до покаяння».

Отакої! Враз виникла напруженість. Ніби й Ісус грішників назвав грішниками. А праведників — праведниками. І що може бути спільного у світла з темрявою? Ясно ж як удень — це ми святі, достойні, і з нами наш Бог! Очевидно. А ці митники — покидьки, чого їм треба?

А Ісус святих відправив учитися. І це в присутності грішників. Так сказав. Я от до них прийшов. Я грішників спасти прийшов. А праведникам Я не потрібен. У них свій «бог».

Сиджу от. Думу думаю. Якої милості треба вчитися? І що це значить — «Я прийшов кликати грішників»?

От тепер міркую: «З нами Він? Чи ні?»

Перед очима історія. Фарисеї, еліта Ізраїлю, у їхніх руках країна. Вони формують ідеологію. Вони вирішують, кому жити, а кому померати. А тут Христос. Зціляє. Воскрешає. Годує. Очевидно, посол Неба! А у фарисеїв не запитує дозволу. До того ж завжди критикує. Звісно ж, фарисеї нарікають.

«Фарисеї ж та книжники нарікали й казали: Приймає Він грішників та з ними їсть» (Лк.15:2).

І мені стало цікаво — чому?

Ісус не став сперечатися. Розповів притчі. Усе, по суті, про одне й те ж.

Є благополучні люди. У них все гладко. Вони багаті. Здорові. Успішні.

Але є люди бідні. Відкинуті. Вигнані чи загублені.

І ніби всім зрозуміло, хто має цінність, а хто сміття.

Ісус запропонував три образи. Очевидно, щоб зрозуміли і пастухи, і нумізмати, і батьки. Вівця загублена. Монета з колекції. Син. І що мене напружило? Стадо на місці. Усі цілі, подумав, одна паршива вівця пропала... Але Ісус запитує, перетворюючи кожного слухача в співучасника. «Хто з вас не залишить дев'яносто дев'яти й не піде шукати загублену? І знайшовши — радітиме!»

Так само із загубленою монетою. Це ніби з набору дорогоцінностей загублена одна лише запонка, і вся колекція втрачає цінність і сенс. Ось чому, залишивши усі справи, господина ретельно шукає загублену драхму. І знайшовши — радіє.

«Говорю вам, що так само на небі радітимуть більш за одного грішника, що кається, аніж за дев'ятдесятьох і дев'ятьох праведників, що не потребують покаяння!» (Лк.15:7).

Історія з сином настільки реальна, що кожен, хто слухав Ісуса, кусав собі язика й губи, переживаючи особисту трагедію, і з погляду блудного сина, і з погляду батька. А дехто і з погляду старшого сина. Прочитайте 15 розділ Євангелії від Луки. Заплачете. Я також пережив дещо. Дотепер зворушений.

Ісус своєю оповіддю що виявив?

Ми у своєму хліві зображаємо радість навіть тоді, коли залишилася одна вівця. Дев'яносто дев'ять роз-

біглося, загубилося, і нам до них немає діла. Ми їх не шукаємо. Ми їх ненавидимо. Осуджуємо.

Одна вівця взагалі не викликає ніякої стурбованості. Немає жалю. Немає співчуття. Немає жодних спроб знайти.

Є осуд. І прокляття. Звичайно, спроби знайти є. Щонайменше заблудлому раз, а то й два висувають ультиматум. Мовляв: «Прийди, покайся принародно. Потім рік-два поспостерігаємо за тобою. І, можливо, приймемо». Та Ісус іншу картину малює. Та не малює, а діє так. Бо ж Він ось — переді мною. Залишив небо! В людину звичайну перетворився. І пішов по притонах. Став убогим. Бездомним став. Жодних регалій. Вигнанцем був. Ніде голову прихилити. Скрізь гонять. Намагаються вбити. А Він? Він шукає пропащого. «Я прийшов знайти і спасти те, що загинуло».

І виникає запитання: «Що ж, невже ті покидьки, які гинуть у хащах розпустити, настільки важливі для Неба? Невже?» Ми ж у думках своїх усю землю в пекельному полум'ї палимо, і з задоволенням палимо...

Звичайно, будь-яке узагальнення ховає в собі неточність, спотворює істину.

Але я ділюсь тим, що пережив, читаючи Слово Боже.

Небо глибоко зацікавлене в тому, щоб знайти й спасти того, хто гине! Небо переживає біль, Небо втрачає повноту, Небо не має спокою через якогось «забулдигу»?!

І цей «забулдига», виявляється, є чимось цінним! Від дорогий Небу! Його шукає Отець! Його чекає Отець! За ним, за цим п'яницею Бог-Отець послав Сина Свого, щоб викупити, спасти й уособити...

Так! Ні, далеко я ще від Царства Божого.

Я, напевно, ще в тому натовпі фарисеїв, у красивих черевиках, у випрасуваній сорочці, галстуком прикрашений, з лицем, змазаним оливою.

З душею самозакоханого егоїста.

І щось затремтіло всередині.

Ісусе, а чи не мене Ти шукаєш? Можна — я піду за Тобою?

Стану вбогим. Буду плакати. Шукати правду стану.

Бо блаженні ті, що плачуть. І вбогі блаженні.

Бо їхнє Царство Небесне.

Юрій СИПКО

Христові учні

*Коли хто хоче йти вслід за Мною,
хай зречеться самого себе...*

Лк. 9:23

*Так кожен із вас, який не зречеться усього, що має,
не може бути учнем Моїм.*

Лк. 14:33

**«Зректись себе і благ усіх земних?
Безумство!» — скажуть люди цього світу.
Хто собі ворог, для дітей своїх?
Як можна так немудро учинити?!**

**Живи для себе, тішся і бери
Усе, що можеш, від життя земного.
Докори совісті у серці всі зітри», —
Говорять ті, які не знають Бога.**

**Їм заперечать ті, які з Христом.
Рішуче взявши хрест Його на плечі,
Зі світом в ногу не спішать гуртом
І від спокус завжди шукають втечі.**

**Вслід за Учителем своїм вони ідуть,
Покликані могутньою рукою.
Хоч терням встелена буває їхня путь,
Він світить їм зорею провідною.**

**Їх учнями Своїми Він назвав,
Цим удостоївши і честі, й слави,
Нести Новину Добру їх послав,
Що кожен на спасіння має право.**

**Ні, не самі — лиш Іменем Його
Спокуси всі земні перемагають.
Вони зреклись себе, життя свого,
Зате висот небесних досягають.**

Лідія ВУДВУД

Історія одного покликання

Олександр Довиденко: «Біблійний інститут змінив мій погляд на п'ятидесятництво»

Пропонуємо розмову з ректором Київського біблійного інституту Олександром Віталійовичем Довиденком та публікуємо його особисте свідчення про життя і служіння Господу, яке сьогодні важко уявити без викладацької діяльності.

«Християнська освіта? У нас нею нехтували!»

Родом я з Чернігівщини, де виховувався в благословенній консервативній церкві. Батьки — щиро віруючі люди, богобоязливості яких, напевно, найбільше вплинула на моє рішення в юнацькому віці прийняти водне хрещення. У той час я навіть гадки не мав, щоб іти навчатися в християнський ВНЗ. У нас було прийнято бути проти християнської освіти, і я був проти. Але Бог послав у моє життя двох людей, які спонукали змінити таку позицію.

Першим був пастор нашої церкви Микола Павлович Смаль, який

казав: «Саша, якби я був молодшим, то пішов би вчитися. Ви молоді, ідіть...» Та остаточно переконала вступити до КБІ Віра Деркач, директорка Департаменту жіночого служіння УЦХВЄ. Ми готувалися до євангелізації в Чернігівській жіночій колонії (я тоді ще з однією сестрою грав на бандурі). Віра Іванівна, поспілкувавшись із нами, зробила висновок: «Ти мусиш навчатися!»

Як виростають «Крила віри»

Це був 2002-й. Перший рік у КБІ був важким, адже мої «найбільш правильні» погляди консервативного п'ятидесятника стали поволі змінюватися. Я слухав предмети, аналізував, у думках намагався бути опонентом викладачам, та чим далі, тим більше розумів, що не маю достатньо аргументів: Слово Боже говорить саме так, а не так, як я думав раніше. І це було непросто психологічно.

Ще одне, що найбільш вплинуло на зміну світогляду — це мож-

ливість їздити по церквах України в складі інститутської вокально-інструментальної групи «Крила віри». У гурті я грав на бандурі, виступав і з сольним репертуаром. В одній із церков нас назвали харизматами. Чому?! Тільки за те, що ми грали на музичних інструментах?!

У мене, «найбільш правильного п'ятидесятника», в голові зародилися думки. Що ж таке харизматія, а яке класичне п'ятидесятництво? У чому суть прославлення, у чому суть віри загалом? Це сприяло тому, що я по-новому усвідомив, що в центрі всього стоїть Христос — а Він є Любов!

Зварювальник або викладач

Після закінчення інституту я повернувся в рідну церкву й став служити керівником молоді. Розумів, що не маю права сидіти на задній лавці, хоча й до цього особливо не сидів, старався бути активним для Господа.

Паралельно з КБІ закінчив навчання в Чернігівському профтехучилищі за спеціальністю зварювальника, тому збирався йти працювати на завод. Я й сьогодні дуже люблю зварювальні роботи, коли два шматки металу стають одним цілим, а шов виходить такий рівний... Сам варю, правда, на побутовому рівні.

Та мої плани піти на завод перебило запрошення на ще одну роботу — у КБІ. Оскільки за рік до того я вступив на навчання ще й до Ост-

ки ми стали молитися Богу за більш просторе житло. Незабаром старший пресвітер церков Київщини, нині вже покійний Олександр Єрсонович Озеруга запропонував нам поїхати на місію. Дав кілька варіантів на вибір, і ми обрали село Велика Снітинка Фастівського району. Тож у 2009 році з сім'єю переїхали з Києва в село, де й живемо вже майже 11 років. Бог зростив там чудову церкву ХВЄ «Джерело життя», у якій я служу пастором.

лися важкими. Молодим людям у новій місцевості складно психологічно: навколо незнайомі люди, які до приїжджених (і це природно) ставляться не так, як до друзів або людей, знайомих із дитинства. Місіонерам завжди треба долати бар'єр неприйняття, іноді починаючи фактично з нуля. У нас було трішки по-іншому, там вже існувала невеличка група віруючих, яку треба було якось об'єднувати, ставити цілі в служінні, щоб розвивалася. Крім того, треба було жити, орендувати житло, забезпечувати сім'ю...

Ми багато молилися за всі ці потреби. А в один прекрасний момент мов би хтось провів невидиму межу й сказав: «А тепер буде по-іншому!» За наступні п'ять років Господь дав нам усе, про що тільки міг мріяти колишній випускник КБІ — пасторське служіння в готовому домі молитви (підприємство нашого брата-забудовника, нині народного депутата Віктора М'ялика за рік звело чудове приміщення «під ключ»). З часом з'явилося й власне житло, і транспорт, і команда, яка може самостійно розвивати служіння.

Вірю, що нині ми є саме там, де Господь хоче нас бачити. У нас із Лесею троє дітей: Оленці 14 років, Віталіку — 10, а Евелінці — 8. У минулому році мене запросили на роботу ректором у рідний КБІ. Дякую Господу за такі можливості та прошу мудрості для подальшого служіння на Його ниві.

розької академії, між «зваркою» і викладацькою кафедрою обрав кафедру.

У КБІ спочатку був відповідальним за практику та очно-заочну програму, а вже наступного року сочав викладати предмет «Євангелія, життя Ісуса Христа», потім гомілетіку (наука про правила церковного проповідництва), еклесіологію (наука про природу й властивості Церкви) та есхатологію (розділ теології й філософії про кінець світу та долю людства після нього).

Бог дав сім'ю, житло, церкву!

Зі своєю дружиною Лесею познайомився ще в КБІ, на першому курсі, вона вже навчалася на другому. Після випуску Леся два роки працювала місіонеркою на моїй рідній Чернігівщині, тож у нас була можливість ще більше спілкуватися. У 2005 році ми одружилися.

Після весілля обоє працювали в інституті, а жили при церкві «Сілоам» на Вітряних горах, у Києві. Час ішов, сім'я росла, і через чотири ро-

Який місіонер без труднощів?..

Сьогодні ми маємо гарний дім молитви, велику, добре облаштовану територію в центрі села, транспорт. Дякувати Богу, церква має авторитет серед людей. Але не завжди так було.

Перші п'ять років узагалі вида-

Народний протест і покірність владі

«Нехай кожна людина кориться вищій владі, бо немає влади, як не від Бога, і влади існуючі встановлені від Бога», — пише апостол (Рим.13:1). Неодноразово доводилося чути, як будь-який наділений владою чиновник (а частіше — його полум'яний шанувальник) з висот власної духовності трощить цією цитатою будь-які прояви невдоволення з боку представників народу, який його цією владою наділив.

Такі люди скромно замовчують, що в демократичних державах, які втратили елементи монархічного ладу, повноправним носієм державного суверенітету і єдиним джерелом влади є народ, тобто громадяни. Саме їм і повинна бути покірна всяка душа — від вахтера до президента. Так, принаймні, сказано в Конституціях кожної з цих країн, які майже кожен, хто отримав державну владу, хоч і перекроєє під власні інтереси, але, все ж, визнає вищим законом.

Саме народ за власні кошти (кошти платників податків) тимчасово наймає цих людей на альтернативній основі для виконання певних обов'язків. Народу ж правитель і підзвітний як своєму роботодавцю. У цьому сенсі саме народ — пан, а беззаконний правитель — недбайливий раб із притчі (Лк.12:45-48). Господар, який не контролює слугу, розбещує його. Негоже перетворювати найнятого менеджера в кумира, якого самі ж наймачі й створили.

Громадяни обирають собі державного менеджера з числа інших претендентів не тому, що той бездоганний, а оскільки більше за інших відповідає очікуванням більшості, яка голосує за цього кандидата. Голосувати ж нерідко доводиться не стільки за когось, скільки проти когось. Ніхто не досконалий, і компроміс тут неминучий. Але, отримуючи делеговану нами владу, політики беруть на себе відповідальність слідувати нашим очікуванням, а ми

— підкорятися їм у межах повноважень, наданих їм законом (у першу чергу — тією ж Конституцією).

Але в той час, як влада народу в демократичному суспільстві, відповідно до наведеного вище тексту, встановлена Богом, сам вибір більшості зовсім не обов'язково правильний. «Колективний кесар» схильний до помилок не менше, ніж кесар індивідуальний за монархічної системи правління. Навряд чи громадяни Содому обрали б своїм мером Лота. Так що Закон Мойсея не дарма попереджає: «Не будеш із більшістю, щоб чинити зло. І не будеш висловлюватися про позов, прихилившись до більшості, щоб перегнути правду» (2М.23:2).

Однак ці положення породжують цілком справедливе й реально поставлене запитання: «А як бути тим 49%, які не вибирали й не наймали «ефективних менеджерів»? Якщо влада обрана 51-відсотковою безбожною більшістю, то влаштовува-

ти на наступний же день акції протесту?» Коротка відповідь у форматі коментарів у соцмережі була така: «Прийняти вибір більшості як основу демократичного суспільства й вести цивілізовану опозиційну діяльність. Безбожна влада Церкві лише на користь, «божна» ж її корумпує».

Але незрозуміло: що є цивілізованою опозиційною громадянською діяльністю, чи є біблійні приклади такої, і яка в цьому всьому роль Церкви, що покликана віддавати не тільки те, що кесареве, а й те, що Боже?

Злободенність цих питань знову зросла у зв'язку з подіями в Білорусі. Особливо здивувала заява, що промайнула в мережі: «У нас тут не майдан, як в Україні! Ми просто хочемо нормально жити у своїй країні!» Не будемо обговорювати, як виникла, кому була вигідна та яким чином поширювалася ідея, нібито сотні тисяч людей по всій країні відкрито ризикували власним благополуччям, здоров'ям і навіть життям, бо не хотіли жити нормально. Але приклади подій шестирічної (уже майже семирічної) давності разом із біблійними прецедентами можуть служити ілюстраціями (як мінімум — як аналогії) при пошуку сумлінних відповідей.

Для початку варто зрозуміти, що позначення будь-яких громадянських протестів словом «майдан» має занадто узагальнюючий характер і більше служить емоційно зарядженій пропаганді, ніж конструктивному аналізу. Саме слово походить від персько-тюркського *meudan*, яке, зокрема, означає міську площу. Загальною назвою воно стало після масових протестів в Україні восени й взимку 2013-2014 років, головною ареною яких був Майдан Незалежності в Києві. Але в різний час ці протести мали різний характер і різну основу.

Отже, як же бути громадянам країни, які не згодні з політикою уряду, обраного більшістю таких же рівноправних громадян?

1. Найпершою формою впливу небайдужої меншості на законно обраних політичних діячів є масове вираження власної позиції відповідно до чинних законів і на основі гарантованих Конституцією цивільних

прав на свободу слова, зібрань, петирування і т. ін. Жодних інших підстав ця форма протесту не вимагає.

Саме в цьому форматі тривав український «майдан» аж до кінця листопада 2013 року. Біблійними прикладами подібних цивільних акцій можуть служити клопотання Ізраїля перед Рехав'омом про зниження податків (1Цар.12:3,4), вимога народу розпіяти Ісуса, мітинг на підтримку традиційних ремесел в Ефесі (Дії 19:29-40).

2. Наступний вид громадянських протестів — громадянська непоко́ра. У цьому випадку громадяни вже відкрито й усвідомлено порушують чинне законодавство й готові нести за це відповідальність відповідно до закону. Підставою для таких дій, у першу чергу, може бути обмеження правителями невід'ємних прав громадян. Це ті природні права, якими людина була наділена Творцем від початку, ще до виникнення держав і урядів. Не уряд їх дав (на відміну, наприклад, від права на керування транспортним засобом), тож і забирати не має права. Зокрема, загальноновизнаними невід'ємними правами людини є право на життя, на свободу, на сім'ю, на прагнення до щастя, на недоторканність житла і т. ін. Але не меншою мірою приводом до громадянської непо́кори може служити прийняття несправедливих законів, винесення неправових судових рішень, а також беззаконня, які чинять самі правителі.

Саме такий характер мали дії єврейських повитух у Єгипті (2М.1:15-19); блудниці Рахав в Єрихоні (Єр.2:3-6); Шадреха, Мешаха, Авед-Него і Даниїла у Вавилоні (Дан.3,6); Петра та Івана перед синагогою (Дії 4:18-21, 5:27-41) та ін. Відкритість дій і готовність понести покарання відрізняють громадянську непо́кору від власне беззаконня. Як сформулювала цей принцип цариця Естер, «прийду до царя, хоч це не буде за законом. А якщо я загину, то загину...» (Ест.4:16). В українських протестах цьому формату відповідав «майдан» грудня 2013 — січня 2014 років.

3. Нарешті останньою, крайньою формою громадянського протесту є громадянське протистояння —

конфронтація громадян і уряду. Загальна декларація прав людини називає повстання проти тиранії і гноблення останнім засобом захисту громадянами своїх прав. Підставою для нього є навмисне, усвідомлене й цілеспрямоване заохочення правителями злих дій стосовно народу й покарання за добрі.

Оригінальний текст цієї статті (див. Рим.13:1) має продовження: «Бо володарі пострах не на добрі діла, а на злі. Хочеш не боятися влади? Роби добро, і матимеш похвалу від неї, бо володар Божий слуга, тобі на добро. А як чиниш ти зло, то бійся, бо даремно він носить меч, він бо Божий слуга, месник у гніві злочинцеві!» (Рим.13:3,4).

Заохочення до добрих справ законослухняних громадян і покарання тих, хто чинить зло — кваліфікаційні вимоги до головуючого в народі як до Божого слуги. В іншому разі він не Божий слуга, і стає злободенним друге значення фрази з Рим.13:1, яка в оригіналі буквально звучить так: «...немає влади, як не від Бога...» — якщо не від Бога, то й не влада. Тож усунення такого правителя — не порушення Божих принципів і конституційного порядку, але їх відновлення.

Біблійними прикладами правителів Ізраїлю, які йшли цим шляхом, можуть бути той же Рехав'ам (1Цар.12:8-15), Ахав, що піддався впливу Єзавелі (1Цар.21). Під час українського «майдану» акції протесту вилилися в громадянське протистояння в лютому 2014 року.

Яка ж у всьому цьому роль Церкви? Учні Христові живуть одночасно у двох вимірах — кесаревому й Божому. У першому з них як рівноправні, відповідальні й законослухняні громадяни, вони повинні чинити так, як велить громадянський обов'язок і почуття справедливості. У Божому ж вимірі Церква є пророчим голосом для світу, що гине. І тому ми покликані безсторонньо називати добро та зло своїми іменами, з якого боку воно б не робилося, закликаючи при цьому всіх учасників політичного процесу до миру, злагоди, справедливості й милосердя. А найбільше — до покаяння.

Сергій ГОЛОВІН

Ювілей

Радіопередачі «Жива надія» 50 років

Християнська радіопередача «Жива надія», яка спочатку мала назву «Дорога до Бога», започаткована пастором Іваном Дем'яновичем Зінчиком у 1970 році й транслювалася на всю територію СРСР та Європу через короткі радіохвилі. А з набуттям незалежності України, з 1992 року, через дротове радіо (яке на той час було практично в кожній оселі) щотижня лунала по всій території України. Це була одна з перших християнських програм, на якій зросло декілька поколінь християн. Пастор Зінчик вів цю програму зі своєю дружиною Настею. У 2001 році Бог відізвав у Свої оселі пастора Зінчика. Його справу продовжила Ненсі Зінчик, донька Івана Дем'яновича...

Отже, цього року передачі виповнюється 50.

* * *

«Одне життя на цьому світі — воно так скоро промине, лиш тільки те, що ти зробив для Бога, — воно у вічності з тобою там буде». Ці слова були девізом життя Івана Дем'яновича Зінчика. Він їх прочитав на стіні в кімнаті одного віруючого лікаря, до якого прийшов по медичну довідку для вступу в сіль-

ськогосподарський інститут. Тоді молодому християнину було 27 років. Ці слова так вразили його серце, що він вступив на навчання не в інститут, а в біблійну школу. Коли він на вернувся до Бога, у нього було одне бажання: донести Євангелію спасіння жителям багатостраждальної України. Як це йому вдалося, нехай скажуть мільйони українців — тих, хто знає брата Івана особисто чи тільки його голос.

Іван Зінчик говорив завжди просто, щиро й прямо, через це його любили представники всіх християнських конфесій. Уже 19 років, як Бог відізвав брата Івана в небесні оселі, але його голос продовжує лунати в радіопередачі «Жива надія» й нині. У цьому також особливість цієї радіопередачі. Дякуючи Богу, збереглися записи багатьох його проповідей на плівці, які завдяки Ненсі Зінчик реставруються й переводяться в цифровий формат. Дякуючи Богу, сестра Ненсі знайшла підтримку серед ревних і вірних Богу християн для продовження справи свого батька. Саме їй Іван Зінчик заповів надалі вести радіопередачу «Жива надія». До праці радіопередачі до-

лучилося багато церков, проповідників, пасторів.

Працівники програми відкрили нове служіння: вони розсилають усім, хто бажає, CD з проповідями пастора Зінчика, піснями, що лунають в радіопрограмах «Живої надії». Так само кожен, хто хоче, може отримати поштою Євангелію, Біблію, іншу християнську літературу. За свого життя пастор Зінчик видав чимало брошур, які до цього часу користуються попитом і багато разів перевидавалися.

Для християн України передача «Жива надія» так і залишилася «передачею Зінчика». Можливо, ще й тому, що естафету справи брата Івана прийняла саме його донька. Під час місіонерських подорожей по Полтавщині Ненсі Зінчик відвідала практично всі місця служінь, які благословляв її тато. Пригадую її слова, сказані на відкритті дому молитви в Кременчуці: «Ми відвідали багато церков, де працював мій тато. Також мали водне хрещення. Я вперше побачила, як водне хрещення приймають у річці біля Дніпра. Хоч я народилася в Канаді, та відчуваю, що тут моє коріння. Я тут себе почуваю як серед своєї родини. Тепер більше ро-

зумію свого тата, як він любив Бога й любив народ України. Він передав цю любов і мені...» Дав би Бог, щоб ця любов Христа до людей палала й не вщухала в серцях місіонерів, пасторів, служителів, жертводавців, які трудяться на євангельській Божій ниві та є співпрацівниками радіопередачі «Жива надія». Радіопереда-

ча «Жива надія» не є справою однієї людини (брата Івана Зінчика, чи Ненсі Зінчик), це — справа Божя, це справа кожного, хто вважає себе істинним християнином, це — справа всіх нас. Хотілося б, щоб так думали й інші служителі Церкви Божої. Незважаючи на те, що нині започаткувалося багато нових християнських

програм, місій, газет, журналів, «Жива Надія» має своє особливе місце на широкій євангельській ниві України. Були і є певні перешкоди в організації випуску радіопрограм, але радіопередача «Жива надія» щотижня лунає в оселях жителів України.

Геннадій АНДРОСОВ

«Жива надія» у моєму житті

Це був початок 1970-х років. Мені тоді було десь 14 років. На канікулах я з сестрою Ірою поїхала відвідати своїх дідуса та бабусю, які жили в с. Глинськ. Якось бабуся попросила нас помити підлогу в кімнаті. Сказала, що ввечері прийдуть сусіди слухати Зінчика. Усі стільчики, які були в хаті, поставили навпроти приймача, який стояв на столику під стіною. І ось стали сходитися люди. Усі старалися сісти якнайближче до приймача, щоб добре було чути й нічого не пропустити, бо тоді дуже «глушили» цю радіохвилю. Ніхто не розмовляв. Усі, затамувавши подих, слухали проповідь. А коли співала Настя Зінчик, то старші жінки кивали головами, бо їм той спів був дуже до душі. Коли ж закінчувалася програма, ніхто не спішив розходитися — усі ділилися своїми враженнями про почуте. Коли вдавалося почути всю проповідь, люди були щасливі, коли ж були перешкоди — засмучувалися.

Ще тоді я побачила, яке значення мала ця передача для людей. То були прості сільські люди, кожен день зайняті клопотами по господарству. Проте коли приходив час передачі, вони все кидали й сходились послухати Зінчика — проповідь Слова Божого по радіо. Ще й, пам'ятаю, на другий день усі говорили про передачу й про Зінчика, і про Настю...

Коли я вже подорослішала, то й сама з насолодою слухала радіопередачу Зінчика. Я саме тоді покалася й стала ходити до церкви, зазнала переслідувань із боку влади та зневаги від невіруючих родичів. Тому ті передачі в той час були для мене особливою духовною підтримкою. Одного вечора я сиділа, слухала передачу — і сльози покотилися з очей. Я уявила, що десь там, за океа-

ном, є віруючі люди, які так вільно й гарно славлять Бога. І мені дуже захотілося бути разом із ними...

Тоді я навіть подумати не могла, що мине трохи часу, і ми з родиною виїдемо до Канади, поселимося саме в м. Лондон, станемо членами саме Церкви, де пастором був І. Д. Зінчик. Справді, шляхи Господні несповідимі! Завдяки спонсорству родини Зінчиків до цієї церкви приїхало ще багато родин із України та Білорусі. Я бачила, і пережила на собі, як сестра Настя і брат Іван турбувалися про кожну родину емігрантів, шукали їм житло та роботу й все необхідне, щоб могли розпочати нове життя в новій країні. Вони повністю віддали себе праці Божій та церкві.

Так сталося, що після смерті сестри Насті брату Івану було важко справлятися зі всіма справами, тому брати з нашої церкви запитали мене, чи не змогла б я йому чимось допомогти. Я погодилася, бо думала, що, можливо, потрібно прибрати чи щось інше впорядкувати, але так вийшло, що я стала допомагати йому в його праці з програмами, листами, вела секретарську справу. Іван Дем'янович багато чого мені розповідав, ділився спогадами про минуле. Одного разу я йому сказала: «Усе, Іване Дем'яновичу, я більше не буду слухати! Я хочу, щоб усе, що ви говорили мені, ви написали, щоб й інші люди могли знати про ваше життя». Так вийшла у світ його книжка спогадів «Якщо не Бог, то хто ж?».

Іван Дем'янович дуже любив читати листи від радіослухачів, які Люба Озеруга пересилала в Канаду з київського офісу. Він дуже тішився, коли хтось покався під час передачі чи отримав оздоровлення. Такі свідчення ніби давали йому нову енер-

гію й надихали на нові проповіді. Він завжди повторював, що навіть якби й одна душа прийняла Господа, то вся ця праця не була б даремною. Ще я бачила, як він уболівав за Україну, особливо за Полтавщину, за місіонерську працю, за церкви там. Він видзвонював скрізь, шукаючи на Полтавщину працівників і кошти, щоб придбати там приміщення під молитовні будинки... Невтомний він був, багато відповідальності було на його плечах. Ще б він міг жити й жити, але Господь відізвав його на 77-му році життя.

Здавалося б, тут і праці його вже настав кінець. Але ворог даремно тішився, бо брат Іван передав справу свого життя в надійні руки — своїй дочці Ненсі Зінчик, яка дала слово своєму татові, що продовжить його справу.

Я особисто знаю Ненсі вже більше 20 років. Я знаю, скільки було різних труднощів та перешкод, але вона ніколи не здавалася, а завжди у всьому довіряла Господу. Тато добре знав наполегливість та твердість характеру своєї доньки, тому й довірив їй цю працю. І я знаю, що він не помилився. Якщо брат Іван та сестра Настя можуть дивитися з Небес додолу, то, думаю, що вони дуже задоволені й радіють, що їхня праця продовжується.

Ольга КРАСУН

Радіопередача «Жива надія»
в інтернеті:

Представляємо область

Старший пресвітер
об'єднання
церков УЦХВЄ
Рівненської області
Олександр
КОТОК:

«Поставте вічне в пріоритет»

Олександр Адамович КОТОК народився 1 вересня 1970 року в с. Тинне Сарненського району Рівненської області у віруючій сім'ї, у якій виховувалося шестеро дітей. У Мирогощанському радгоспі-технікумі здобув спеціальність техника-механіка. Отримав диплом з відзнакою.

Упродовж 1989-1991 років проходив військову службу в армії (м. Самарканд, Узбекистан). Після армії влаштувався працювати в споживчу корпорацію та вступив на заочну форму навчання до Львівського торгово-економічного університету.

У 1994 році одружився. Разом із дружиною Тетяною виховують семеро дітей.

У 1999 році був обраний, а через рік рукопокладений на служіння пресвітера церкви ХВЄ с. Тинне. Упродовж 2010-2014 років виконував служіння старшого пресвітера

Сарненського р-ну.

У 2009 році в Київському Біблійному Інституті здобув ступінь бакалавра пасторського служіння.

Упродовж 2010-2013 років навчався у Львівській Богословській Семінарії за освітньо-кваліфікаційною програмою «Магістр богослов'я».

У 2014 році став заступником старшого єпископа по регіону.

23 грудня 2017 року обраний старшим пресвітером Рівненського обласного об'єднання ХВЄ.

— Який історичний контекст має Рівненщина та які особливості, традиції внаслідок цього сформувалися в церквах області?

— Щодо історії, то відомо, що територія сучасної Рівненської області внаслідок Ризького мирного договору 1921 року підпала під владу Польщі — і це стало її благословенням. Бо Польща, на відміну від Радянського Союзу, сприяла поширенню релігії на своїх теренах. Свобода віросповідання там не тільки декларувалася, а й оберігалася державою, більше того — людей спрямовували до церкви. Тому релігійність місцевого населення була високою.

Крім того, люди мали можливість їздити на заробітки в Європу й Америку, могли там навчатися, так само сюди вільно приїжджали місіонери. І це сприяло духовним пошукам.

У церквах на Рівненщині дуже стійкі традиції, які за своєю суттю є євангельськими. Зокрема це стосується порядку в церкві, проведення служінь, зовнішнього вигляду (одяг, прикраси). Традиції, звичайно, підкріплені цитатами з Бо-

жого Слова і визначають ставлення до зброї, до служби в армії, до присяги, до політики. Ці питання дискусійні, але вони були принциповими й визначали поведінку євангельського християнина. Основний посил різних заборон — християнин має нести мир, добро, утримуватися від агресії та всього, що шкодить іншим людям. Спостерігається в наших церквах певна категоричність до харизматичного руху, особливо в тих питаннях, які стосуються культу особистості проповідника, «інструменталізації» Бога, споживацькому ставленні до віри, що проявляється у зовнішніх формах служіння та практичному житті християнина.

Тож щодо особливостей Рівненського об'єднання церков ХВЄ, то ми маємо найбільшу кількість віруючих порівняно з іншими областями, у нас багато церков у містах і селах, у яких до тисячі й більше членів церкви, відповідно великі молитовні будинки навіть у селах. Це багатодітні родини. Розвинуте хорове служіння. У більшості церков діють по декілька хорів. Проводяться молодіжні служіння, дитячі. У церквах багато проповідників, а це впливає на побудову служіння, на кількість проповідей у зібранні (їх може бути понад чотири).

— **Можливо, маєте інформацію, як прийшла Євангелія в Рівненську область?**

— Є свідчення, що були в наших краях поодинокі євангельські віруючі та їхні групки ще в 1913 році. Але масовості євангельський рух набрав на початку 1920-х років, як і в інших областях Західної України, коли жителі сіл стали повертатися з полону та заробітків, де покаюлися.

Зокрема початок сучасного організованого п'ятидесятницького руху в нашому краї ми пов'язуємо із Порфирієм Ільчуком, Трохимом Нагорним, Йосипом Антонюком, жителями с. Биківці (тепер Шумського району Тернопільської області), які влітку 1920 року приїхали із заробітків в Америці, де познайомилися з п'ятидесятницьким ученням. Через їхнє активне проповідництво ця наука прийшла й до нас.

А в с. Тинне Сарненського району, у якому я народився, п'ятидесятницю принесли віруючі з с. Чудель у 1925 році. Були люди, які приймали проповідників і дозволяли їм у своїх хатах проводити зібрання. Разом із братами з Чудля приходили з євангельською вісткою браття із Степаня. На хуторі Забара біля Тинного вони знаходили прийом у кількох сім'ях і можливість проповідувати в їхніх хатах. І так ширилася віра й народжувалися нові євангельські християни. Перше хрещення жителів нашого села відбулося в 1925 року в с. Богуші, тепер Березнівського р-ну, а в с. Тинне — у 1926-му. Цей рік вважається роком народження церкви села.

— **Коли спостерігався особливий потік новонавернених у церкви області?**

— Особливо багато наверталось людей на початку 1990-х років. Це пов'язано зі свободою віросповідання, активною євангелізаційною роботою, і звичайно — духовним голодом людей на пострадянському просторі. Люди мали потребу в Богові, потребу в мирі, у благополуччі. І тому відгукувалися на різні християнські заходи, їх масово можна було зібрати для євангелізації. Церкви по містах і селах стали наповнюватися віруючими. У с. Ясногірка Сарненського району одного року було хрещено понад сто людей. Люди на березі річки чули проповідь, калялися і в тому одязі, у якому були, ішли у воду, щоб самим прийняти хрещення. Таких було кілька десятків. Така дія Божої благодаті! І це було чудо. Бо до цих подій у церкві не було покаянь,

СТАТИСТИЧНА ЗВІТНІСТЬ Рівненського обласного об'єднання церков УЦХВЄ станом на 1 січня 2020 року

**Зареєстрованих церков – 286,
незареєстрованих церков – 27,
у них членів – 33888**

Пасторів рукопокладених / нерукопокладених – 229 / 39

Дияконів рукопокладених / нерукопокладених – 563 / 156

**Молитовних будинків – 285,
будуються – 19**

**Молоді в церквах – 10155
Керівників молоді – 194**

**Біблійних закладів церковного рівня – 3,
загальноукраїнського – 1**

**Місій – 5
Місіонерів, направлених церквами – 217**

Благодійних фондів – 2

**Хорів – 426
Музичних груп – 61
Оркестрів – 9**

**Притулків для дітей-сиріт – 4,
у них перебуває – 45 чол.**

**Притулків для людей похилого віку – 3,
у них перебуває – 62 чол.**

**Реабілітаційних центрів для дорослих – 7,
у них перебуває – 200 чол.**

**Служіння в тюрмах – 4
Церков у тюрмах – 1,
у них членів – 20**

Благодійних обідів – 7000

Періодичних видань – 3

Радіо- та телепередач – 3

**Сестер – 20200
Відповідальних за жіноче служіння – 30**

**Недільних шкіл при церкві – 758,
поза церквою – 63
Учнів у НШ – 20000
Учителів у НШ – 20511992**

Християнських таборів – 1

і старші її члени 8 років молилися й постили за навернення жителів свого села. Уже навіть потомилися й казали, що ще цей рік попустять — і все. І тут Бог відповів і дарував пробудження. Свідчать, що з тих людей, що ось так, без підготовки, прийняли водне хрещення, тільки дехто покинув церкву, а всі інші ревно служать Богові.

— Чи розвинуте в області місіонерство?

— Бажання мого серця, щоб кожна церква була запалена євангелізаційним, місіонерським духом. Про що я і говорю по церквах і на різних бесідах. Бо ми на Рівненщині можемо тішити себе статистикою, що в нас стільки церков і стільки віруючих, скільки немає в жодній області. Але у відсотковому відношенні щодо кількості населених пунктів (а їх у нас понад тисячу) і жителів у області нас не так і багато. Ще є де працювати. Тому ми, щоб активізувати нашу місіонерську діяльність, виокремили з євангелізаційного відділу відділ місіонерський і поставили над ним відповідального. Відповідно стали вкладати у нього кошти й зусилля. Тепер ми утримуємо 20 мі-

сіонерів, які працюють по наших селах. Звичайно, вони переважно працюють у регіонах, де мало церков і віруючих. А це Корецький, Демидівський, Млинівський, Березнівський райони. Ми проводимо місіонерські школи, співпрацюємо в цьому напрямку з братами з Волині, у яких навчалася наша молодь і поверталася для місіонерської праці в нашу область.

Ми тепер широко практикуємо будівництво модульних будинків молитви, що сприяє місіонерській роботі серед населення. Це американські технології будівництва, які використовують легкі матеріали, мінвату, внаслідок чого приміщення зводиться швидко й з меншими затратами. Але це вже нова будівля, де можна проводити зібрання, роботу з дітками й інші заходи. Крім того, місцеві люди не відмовляються зайти в нове приміщення, як часто відмовляються заходити в старий викуплений будинок, особливо якщо в ньому жив, наприклад, п'яниця, який до того ж у ній згорів під час сп'яніння.

Ми проводимо по церквах спеціальні збори коштів для підтримки місіонерського служіння, для будів-

ництва молитовних будинків у місцях місіонерської праці.

Звичайно, намагаємося не обмежуватися областю, а використовувати потенціал нашої молоді й для місіонерської роботи за її межами. Рівненська місія «Добрий самарянин» проводить місіонерські школи та поширює свій вплив по Україні. У її діяльності задіяна насамперед наша молодь, яку ми благословляємо на цю працю.

— Які відділи об'єднання можна вважати найбільш успішними?

— Кожен відділ нашого об'єднання працює в міру своїх сил і можливостей і по-своєму успішний. Але ми часто виділяємо молодіжний, як найбільш великий і сильний. У нас понад 10 тис. молоді. Звичайно, ця статистика приблизна, але в нашому об'єднанні більше третини молодих людей. Цей відділ міцний і структурно. Керівник має своїх заступників, відповідно в районах і церквах є відповідальні за роботу з молоддю. Тобто є вертикаль служителів від обласного до церковного, що поліпшує комунікацію та організаційні моменти, тому легко вирішується багато практичних і духовних питань.

Кожен із відділів ми намагаємося розвивати. Зокрема відділ освіти розбудовує свою структуру, щоб оперативніше реагувати на потреби та виклики. Відділ благовістя активно працює. Зрештою, кожен п'ятидесятник — благовісник, а якщо вони ще й організовані й правильно скеровуються — то це сила. Тому ми маємо відповідальних за благовістя в усіх церквах. Розвиваємо місіонерський відділ, вкладаючи в нього фінансовий і духовний ресурс.

Недавно сформували відділ сімейного служіння, який об'єднали з відділом сестринського, що існував давно, таким чином підсиливши ці служіння.

Деся хотілося б більше розвинути відділ доброчинності, який формують переважно брати-підприємці, що захотіли разом збиратися і служити людям, сім'ям і церквам у їхніх потребах. Браття досить активні, узяли на фінансову підтримку троє місіонерів. Формують бюджет, щоб задовольнити більшу кількість потреб.

Не можна не згадати відділ дитячого служіння, який активно працює з дітьми як в недільних школах, так і проводячи літні табори та інші заходи поза церквою, щоб посіяти Боже слово в серцях дітей.

Народився в нас ще один напрямок — відділ праці за кордоном. Я особисто їздив у Європу, був у кількох країнах і побачив, як багато українців там перебуває, у тому числі й рівненчан. Особливо багато їх в Польщі, Чехії. Менше в інших країнах. Хтось працює тимчасово, хтось навчається, дехто уже прижився й живе постійно. І вони в пошуках церкви формату українського чи навіть рівненського. Ми пробуємо збирати наших людей і організовувати їх в церкві. Делегуємо туди наших служителів, місіонерів.

Загалом в обласному об'єднанні працюють такі відділи: благовістя, освіти, молодіжного служіння, дитячого служіння, соціального служіння, реабілітаційних центрів, підприємців, сестринського служіння, праці з глухими. До того ж при обласному об'єднанні діють Рівненська Духовна Семінарія і Академія, місії

«Добрий Самарянин», «Світанкова Зоря», «Глорія», «Еммануїл», фонди «Відвага», «Мир» та інші.

— А які ваші стосунки з іншими конфесіями області?

— Коли я ще був регіональним служителем, то завжди намагався будувати свою діяльність так, щоб не конфліктувати з представниками інших конфесій. Звичайно, ми маємо догматичні розбіжності, але є моменти дотичні, і саме в них ми намагалися співпрацювати. Наприклад, у питанні захисту сімейних

У нас діє міжцерковна рада церков, куди входять представники з протестантських деномінацій та православні з католиками. Ми проводимо планові та ситуативні зустрічі, на яких обговорюємо різні питання, готуємо звернення до влади України, відстоюючи християнські принципи національного життя.

У м. Сарни проводимо міжконфесійну радіопередачу «Дорога до храму». Нам її запропонувала проводити міська рада. Правда не всі з протестантів сприймали, що поряд сидять протестантський пастор

Хрещення у церкві Святої Трійці, м. Рівне

цінностей. Тут ми були сконсолідовані, відчували підтримку й розуміння й проводили відповідні акції разом. У захисті основних біблійних цінностей ми діяли спільно. Наприклад, коли проводили масові заходи на площах, як День подяки чи інші, то запрошували голів інших конфесій. Проводили на рівні районних та обласної адміністрацій молитовні ранки, на які були запрошені представники різних християнських церков. Ми знаходили спільні теми, молилися. І тут не йшлося про злиття, ми були різні, але об'єднанні в проєктах захисту християнських цінностей, допомоги вдовам і сиротам.

Тож де ми відрізняємося, то так і залишається, але де ми єдині, то на тому ґрунті ми й об'єднуємося.

і православний священник і про щось там розмовляють, хоча співрозмовники й намагалися не виходити за межі Євангелії. Довелося радіопередачу призупинити. Але стало приходити багато листів від читачів з проханням продовжити її випускати в ефір, — і ми відновили ці радіопередачі. Її формат: обговорення певної євангельської теми або роздуми з нагоди певного християнського свята, висвітлення його духовної суті. Звичайно, коли православний священник хоче пояснити необхідність крашанок на Пасху, не маючи для цього біблійної підстави, то це виглядає блідо на фоні коментарів наших братів на основі Біблії. Правда, ми не намагаємося когось загнати в кут, ми просто розмовляємо

мо на тему. Ця передача існує більше 10 років. Вважаю, що це добре, коли ми можемо висловити свою думку, показати людям свою позицію. А вони нехай роздумують, де правда.

— Як вплинув карантин на віруючих та церкви об'єднання?

— Карантин допоміг віруючим осмислити багато питань віри й практики. Дехто став більше розвивати домашні групи, медійне служіння, шукати напрямки служіння поза межами церковної споруди.

А церкви об'єднання продовжували функціонувати. Наприклад, у селі Карпилівка Рокитнівського району, зі слів Володимира Брички, церкву в кількості приблизно 766 членів розділили на десятки. Було 76 десятків, визначили десятників, місця проведення служіння кожної з них — і вони протягом критичної фази карантину проводили служіння. Однією з умов було, що кожна десятка незмінна, не можна було переходити з однієї в іншу. Вона як одна сім'я, щоб у випадку зараження в одній не переносилася хвороба в інші. І що саме цікаво, на зібраннях цих десятків калялися люди — і цього року церква хрестила понад 40 людей. Крім того, цей метод виявив здібності тих десятників, яких в інших умовах можна було б і не побачити. Вони виявили себе як здібні

проповідники, організатори, служителі, як доволі зрілий кадровий ресурс церкви. Про це Володимир Дмитрович говорив із захопленням.

Але є і негативний досвід. Ніхто не чекав, що це буде так довго. Деякі церкви зупинилися, особливо великі. Це вплинуло на комунікацію, на спілкування, дехто звик до цього, дехто взагалі десь загубився.

— Чи спостерігалися на Рівненщині під час карантину певні провакації, щоб налаштувати людей проти віруючих?

— У засобах масової інформації розміщували фото якоїсь давності з переповненими молитовними будинками, а підписували, що це відбувається в час карантину. Відповідно це викликало шквал обурення й агресивних коментарів щодо євангельських спільнот. Коли церква м. Сарни проводила хрещення, то ми не змогли зупинити потік людей, які захотіли бути учасниками цієї події. Ми нікого не запрошували, але віруючі традиційно самі приїхали з навколишніх церков, щоб розділити радість сарненчан. Влада поставилася до цього з розумінням, але преса подала ситуацію в дуже негативному світлі, що викликало бурхливу реакцію проти віруючих. Звинувачували нас, що ми свідомо поширюємо хворобу й хочемо зруйнувати чийсь бізнес. Комуś ду-

же хочеться скласти вину за поширення епідемії на християн і посягти міжконфесійну ворожнечу.

— Розкажіть, як ви стали служителем?

— Я працював у споживчій кооперації. І в 1994 році мені запропонували керівну посаду в цій організації в великих перспективах. Це мене зацікавило і стривожило. Усі навколо підбадьорювали мене, спонукували прийняти пропозицію. Тільки мама радила мені не братися за ту справу. Я попросив дати мені тиждень на роздуми. За цей тиждень я переосмислив своє життя і став глибоко віруючою людиною. Бог дав тоді мені розсудливість, щоб я зорієнтувався в тій ситуації й прийняв правильне рішення. Значу, що тоді дуже допомогли мені молитви та поради моєї мами.

Після цього Бог став кликати мене до служіння. Спочатку взявся за проповідь Божого Слова, потім доручили дияконське служіння, а згодом — пресвітерське в с. Тинне, а далі — обрали старшим пресвітером церков району, регіональним заступником єпископа області й зрештою — старшим пресвітером церков області.

Перед обранням на служіння пресвітера мав боротьбу, чи варто погоджуватись на це служіння. Але прийняв рішення йти тим шляхом, яким веде Господь. Дружина завжди підтримує мене й допомагає, а тепер цю допомогу відчуваю ще й від дітей, які активно задіяні в служінні Богу.

Якихось великих амбіцій не маю, молюся так: «Боже, дай бути вірним Тобі в цей час».

— Які риси характеру, на вашу думку, потрібні служителю?

— Постійність. Служитель, як ніхто, має жити вірою, а не емоціями. Його основа тверда й збудована на Писанні. Він має любити людей, бо його служіння — це робота з людьми.

Йому потрібно вміти працювати не тоді коли хочеться, а коли треба, бути здатним жертвувати своїми інтересами.

Розмовляв Василь МАРТИНЮК

У який час ми живемо?

«Пророцтво про Думу. До мене кричить із Сеїру: Стороже, яка пора ночі? Стороже, яка пора ночі? А сторож сказав: Настав ранок, а все ж іще ніч. Якщо ви питатимете, то питайте та знову прийдіть!» (Іс.21:11,12).

«А це те, що пророк Йоїль передрік: І буде останніми днями, говорить Господь: Я виллю від Духа Свого на всяке тіло, і будуть пророкувати сини ваші та ваші доньки, юнаки ж ваші бачити будуть видіння, а старим вашим сні будуть снитися. І на рабів Моїх і на рабинь Моїх за тих днів Я також виллю від Духа Свого, і пророкувати вони будуть!» (Дії 2:16-18).

Я дякую Богу за той час, у якому Він призначив мені жити. Саме так говорить Євангелія: «Він визначає часи й межі існування» людини на землі. І для вас, і для мене Бог визначив жити в цій місцевості, жити в новій ері — у період Нового Заповіту. Навіть люди, які відстоюють атеїзм, щоразу, як називають певну дату, наприклад, 2019-й рік від Різдва Христового, мусять констатувати Його народження і початок нової ери. Хай Бог нам допоможе цінувати цим часом і можливостями, які Він відкриває.

Наведений уривок з книги Ісаї, власне, ставить запитання, яке й сьогодні часто ставлять перед собою люди: «У який час ми живемо?» І від тої відповіді, яку ми собі даємо, як себе налаштуємо, залежить наша поведінка, дії й прагнення.

«Стороже, яка пора ночі?» Це насправді важливе запитання. Які події згідно з Біблією тепер відбуваються, до чого потрібно бути готовим? Ми читаємо, досліджуємо, чуємо пророче слово... І тут навіть можна внутрішньо розділитися. Тому що багато пророцтв попереджають, що прийдуть тяжкі дні, гоніння, і ми налаштуємо себе на це. Але є й інші пророцтва — що в Україну прийде благословення, велика свобода, широкі можливості, що саме тут Господь підніме місіонерів, які понесуть Євангелію далеко за межі країни. Приймаючи це слово, хочеться якимось по-новому жити, радіти, планувати своє життя й скеровувати життя своїх дітей так, щоб послужити Богові під час цього пробудження.

«Стороже, яка пора ночі?» Що буде далі? Що буде в Україні, у світі? Тенденції наче не дуже втішні. Так само, звертаючись до Біблії, багато людей схильні акцентувати увагу на Посланні

апостола Павла до Тимофія, посланні Петра. Там сказано, що «настануть тяжкі часи». Це знову ж може пригнічувати нас, стримувати від більш активного християнського життя, служіння, благовістя... Адже в часи тяжкі люди самолюбні, горді, самодостатні, грошолобні... І якщо подивитися праворуч-ліворуч, то доведеться погодитися — справді, все так і є. Ніби якась тінь падає на сьогоднішнє. І нас пригнічує атмосфера темних часів, відступу, занепаду...

Але є й Боже Слово, Святий Дух, які піднімають наш дух. Є й інша ознака останніх днів. І ми про неї добре знаємо. Власне, другий з наведених на початку текстів — це також слово про останній час. Після дня П'ятидесятниці апостол Петро згадує пророцтво Йоїла і каже, що Бог виллє від Свого Духа на всяке тіло. Слава Господу!

Читаючи про події з історії першоапостольської церкви, ми усвідомлюємо, що саме в тих обставинах учням особливо необхідна була сила Святого Духа. Був хороший період у їхньому житті, коли ходили за Ісусом, навчалися від Нього, спостерігали чудеса й знамена й самі їх чинили. Але прийшов момент, коли Ісуса Христа розп'яли. І тут уже людською логікою, людськими силами досягати нелегко. У розпачі, у страху, розгублені, дезорієнтовані... Сумніваються, ховаються за зачиненими дверима, не знають, що далі робити. І саме тоді Бог виконує обітницю, призначену для останніх днів: «Я виллю від Духа Мого!»

Учні переживають П'ятидесятницю і, сповнені сили Святого Духа, відновлюються й стверджуються у вірі. Починають сміливо проповідувати Євангелію. Хоча тривожна атмосфера навколо не змінилася. Але отримана Божа сила озброїла їх для служіння і в тих умовах, і в майбутні часи.

Наші дні, справді, не такі й прості. Багато злих людей, непокірних дітей, багато тих, хто насолоджується своїми гріхами. Політично, економічно все нестабільно. Але я дякую Богу за обітницю, проречену Йоїлем, яка стосувалася не лише короткого моменту історії, а й навіть сьогоднішнього. Вона належить і нам із вами — Церк-

ві Ісуса Христа. Сьогодні Бог так само може робити нас сильними, щоб ми проповідували Євангелію, незважаючи на навколишні події.

Сьогодні в Україні на фоні багатьох негативних тенденцій є й багато позитивних. Ми констатуємо, що такої свободи щодо благовістя немає практично ніде в Європі. Нехай пізнання Бога, віра на основі Писання та Святий Дух спонукають нас служити, використовувати всі можливості для цього.

Є два складники служіння, над якими я останнім часом багато думаю, — це можливості й потреба. Чи завжди ми матимемо такі можливості, як сьогодні? Мабуть, ні. Церква с. Тинне 10 років підтримувала місіонера на Луганщині, у м. Лутугине. За той час утворилася церква з дев'яти чоловік. Брата-місіонера рукопоклали на пресвітерське служіння. Кожній наверненій людині він радів по-дитячому. Ми вкладали туди фінанси, заготовляли продукти, планували поїздки, підтримували в служінні. Тепер це територія ЛНР. І якого б великого бажання ми не мали, більше не можемо туди поїхати. Чому? Змінилися обставини, обмежилися можливості. Територія закрита. Більше того — сам місіонер змушений був усе лишити й забрати сім'ю на Рівненщину. Ще вчора, коли двері були відчинені, ми іноді не мали бажання їхати — завжди знаходилися причини. А сьогодні й хотіли б, а не можна.

Я навчався в Мирогощі, тому Дубенщина мені знайома й близька. Часто цікавився, як там Дубно, адже провів там чотири роки свого життя. Недавно мені розповіли, що там розформували підліткову колонію. Там були молоді люди, які потребували Євангелії. Брати трохи їздили, проповідували. Але сьогодні ситуація змінилася. Стіни лишилися, але проповідувати немає кому. Вже непотрібно.

Хай Бог благословить, щоб ми не жили в пригніченій атмосфері тяжких часів, а навпаки, щоб сповнялися силою Святого Духа, бачили перед собою великі Божі обітници, бачили потреби людей і можливості для служіння, для проповіді Євангелії. Адже поки що все, потрібне для цього, ще доступне нам.

Хай Бог допоможе нам зорієнтуватися в часі, у якому живемо. Прикласти зусилля. Блага Вістка є благою тоді, коли її вчасно проголошують для тих, хто на неї чекає. Ми з вами відповідальні саме за наше покоління. Не за тих, хто жив до нас чи житиме після нас. А за тих, хто живе поряд із нами. Проповідувати їм Євангелію — це наш обов'язок перед Богом.

Був цікавий момент, коли будували місце для служіння Богові — скинію (про це розповідає Книга Вихід, 36 розділ). Тоді люди приносили свої пожертви на будівництво, і зрештою стало аж надмір усього, що було потрібно. І Мойсей наказав: «Скажіть людям, що більше не потрібно нести!» Уявіть собі, хтось, можливо, відкладав цю справу на потім: «Завтра занесу, післязавтра занесу...» І коли нарешті приніс, йому кажуть: «Дякуємо, але вже не треба» — «Це ж на святилище!» — «Ні, уже всього досить». Думаю, що певне розчарування переживали ті люди.

Сьогодні час для тебе й мене — усе зробити, що ми можемо, в ім'я Господнє й для Божої слави. Хтось сказав, що «треба їсти, щоб жити, а не жити, щоб їсти». Ми відвідуємо зібрання, читаємо Біблію, сповняємося Святим Духом — не просто так. Ми робимо це для того, щоб жити повноцінним християнським життям, проповідуючи Євангелію.

Скільки праці сьогодні в Україні! Іноді ми себе тішимо тим, що в нас нібито все добре. Але візьмімо тільки Рівненську область: із 1000 населених пунктів у 600 немає євангельської церкви. Це дуже багато. Є потреба і є можливості. Закликаю вас і себе досліджувати Боже слово й бачити ті дорогоцінні Божі обітници, які стосуються часу, у якому ми живемо. Сповняймося Божою силою й будьмо свідками Ісуса Христа! Уже багато зроблено, але Бог продовжує час благополуччя, свободи, щоб ще більше людей отримали спасіння. Бог продовжує виливати Свою силу, зміцняти нас, тому що хоче, щоб ми й далі працювали.

**Олександр КОТОК,
м. Вараш, 2018**

ЮОВОМ ЮЕОВТ, або Читати навпаки

Ніколи не була в абсолютно іншомовному, незрозумілому для мене середовищі. Та що там. Буває важко зорієнтуватись просто тоді, коли не розумію про що йде мова контекстуально чи понятійно, навіть якщо слова звучать рідною.

З цікавістю і здивуванням дивлюсь часом, як розмовляють між собою маленькі діти. Коли одна дитина говорить трохи більше, ніж «тато-мама», а інша — видає лише набір звуків. І при цьому вони якось розуміють одна одну.

Але найбільше вражає те, якою мовою Творець спілкується зі Своїм творінням! Ще на початку Він сказав, щоб сонце світило вдень, а місяць вночі. І вони світять. Їм не потрібно повторювати це щодня. А що одного разу зробив Ісус? Сказав до бурі на морі: «Заспокойся, перестань!» — і вона вщухла.

З людиною Бог також говорить! І з кожною — тією мовою, яку вона розуміє.

Якщо мені, наприклад, достатньо тільки надихатись ароматом весняних дерев у цвітінні й зрозуміти, що цьому всьому є автор, то комусь потрібно заглянути в кожну квітку та розібрати всі її складники аж до найменших елементів клітини, щоб зрозуміти, що тільки Бог міг стати першопричиною всього.

І в цьому контексті Бога можна назвати найкращим поліглотом. Бо Він знає всі «мови», якими може говорити до людей так, щоб вони Його розуміли.

До когось Він говорить через «збіги обставин» та випадкові «пощастило»; до іншого — через трильйонні цифри чи світлові роки неосяжної Всесенної; до когось — через злагодженість системи живих організмів... А до когось через хворобу, втрату, безвихідь... При цьому Він не має кишенькового словника, де б шукав заготовлені фрази «на всі випадки життя». Його мова завжди оригінальна й дуже індивідуальна. Так щоб адресат точно зрозумів те, що Він сказав.

Усі хотіли б почути голос Бога отак, як ми чуємо мову один одного. У нас навіть є якісь класичні уявлення, як би він звучав. Але в більшості випадків Бог говорить до нас без слів. І якщо ми хоч трішки уважні та проаналізуємо своє життя, то побачимо, який метод Він використовує, щоб говорити до нас.

«...Чи Його не відчують і не знайдуть, хоч Він недалеко від кожного з нас», — говорить Біблія (Дії 17:27).

Анастасія БАБІЙ

«Мою руку ніби хтось легенько змащує кремом»

Я народилася в християнській родині. З дитинства знала, що Бог може зцілювати, адже моя сім'я покалася через оздоровлення мами від хвороби печінки. Та коли тяжка недуга прийшла в моє життя — віри на зцілення не було.

1999 рік. Я працювала на кухні в школі. Тут навчалися переважно діти з бідних сімей, які часто не мали грошей на обіди. Тож на моє прохання школу забезпечували харчуванням від церкви.

Мені тоді було 39 років, ще молодода. Аж ось одного дня відчула, як тягне праву руку від грудей. Думала, що це через протяг, бо часто відчиняли на кухні вікна. Перед кожною робочою зміною нас перевіряла медсестра. Пам'ятаю, як перед черговим виходом на зміну мої груди стали на очах набрякати. Показала медсестрі, а та стривожено сказала: «Катю, бігом до лікарні!»

У лікарні одразу знайшли пухлину, направили в Луцьк. Зазвичай туди приїжджають із кимось із близьких — із чоловіком, із батьками — а я сама. Лікарі питають, хто зі мною з рідних, бо треба комусь правду сказати. А я кажу: «Говоріть мені, я не боюся». Лікар, усміхнувшись, відповів, що в пацієнтів із таким позитивним настроєм хвороба може піддатися лікуванню.

Та коли через три місяці я знову приїхала до лікарні, метастази вже пішли на бронхи й зруйнували їх. Я сильно кашляла, задихалася. Пройшла курс лікування, але мені сказали, що довго вже не протягну — наприкінці травня або на початку червня я мала відійти у вічність.

Коли відчуваєш, що твоє тіло руйнується, — як не крути, а здаєшся.

Від рідних я приховала правду, щоб не хвилювалися. Живу за 150 км від них, тож просто казала, що не можу приїхати — і вони нічого не знали. А в церкві вже бачили, що моє життя згасає. Але я казала: «Боже, хай моя свічка згорить там, де Ти поставиш».

У недільній школі вже потрошку готувала собі заміну. Та, незважаючи на близький кінець, у кінці травня я ще збиралася бути координатором у дитячому таборі. На служіння теж ходила попри все.

І ось одного разу до мене підходить пастор: «Сестро Катю, а чого ти не хочеш, щоб звершили над тобою молитву?» Кажу: «А ви хочете?» Він відповів, що хоче, тож я пішла з ним до братерської кімнати. Сама заходити вже не могла, мені допомагали, бо руки й ноги були дуже набряклі, а весь правий бік тіла — ніби паралізований. Руку я взагалі не відчувала — як дерев'яна.

Пастор разом із молодшим пастором стали щиро молитися за моє зцілення. А в мене під час молитви такі думки закрадаються: «Було б добре, якби Бог почув його молитви. Але ж іще тиждень-два — і моє життя догорить. Напевно, доведеться йому ховати мене». Віри було — нуль.

І тут раптом на своїй правій руці, яку я не відчувала, чую дотик. Дивлюся — ніхто мене не торкається. Але я чітко відчуваю, що мою руку хтось ніби легенько змащує кремом. І я зрозуміла, що це руки Ісуса.

Мене вмить наповнила сила Духа Святого — і мої думки вже були не про смерть, вони славили Бога. Із братерської я вже виходила без будь-якої допомоги, самостійно.

Коли прокинулася наступного ранку, перше, що впало в очі, — у мене нормальні руки й ноги! І я вже не задихаюся! Я подзвонила пастору й подякувала, що через його віру Господь мене оздоровив. Під час молитви в мене геть не було своєї віри, але браття зробили так, як написано. Слово Боже живе й діяльне!

У травні цього року минуло 20 років, як Господь подарував мені друге життя.

**Катерина МАЦИК,
м. Нововолинськ**

Тільки б не втомитися сяяти!

Коли день ставатиме коротшим, а темряви побільшає — Твоє Слово все одно буде світильником для моєї ноги.

Коли життєві обставини затиснуть мене, наче лещата оброблювану заготовку, — Ти все одно даватимеш мені простір у тісноті.

Коли обвіяні шквальними осінніми вітрами дерева сумним поглядом дивитимуться на власну наготу серед спустошеного лісу — Ти все одно нагадуватимеш мені, що я Твоя зіниця, дочка ока й завжди можу знайти притулок у тіні Твоїх крил.

Коли просто над моєю головою густим сизим туманом пропливе ключ диких качок з тужливою мелодією в напрямку півдня — я знатиму, що Ти мене ніколи не покинеш і що Твоя любов, Господи, не зменшилася ані на йоту.

Коли річки й озера вберуться у крижаний панцир — моє серце все ще плавитиметься від Твого дотику.

Коли цілий світ, який я знала досі, перевертається догори дном, і я не знаю, куди ступити і за що вхопитися, то вкотре нагадую собі, що Ти — Дорога, Правда і Життя. І хто йде цією Дорогою — ніколи не ходитиме в темряві.

Коли моя душа, наче поранений загнаний звір, метушиться в сталевій клітці розуму, шукаючи порятунку, —

Ти відкриваєш двері клітки зі словами: «Любов'ю вічною Я полюбив тебе, тому милість тобі виявляю! Не бійся, з тобою бо Я, і не озирайся, бо Я — Бог твій! Зміцню Я тебе, і тобі поможу, і правицею правди Своєї тебе Я підтримаю!»

І нехай дмуть вітри,
хай весни міняють зими,
Хай бурі зривають
останні пожухлі листки.
Незнаний для світу —
Ти в серці моєму зримий,
Бо світиш у ньому
незримі нікому зірки.

***

Навіть якщо безжальні вітри заметуть осіннім листям останні стежки — Ти, Господи, завжди вкажеш мені дорогу, якою я маю йти.

Коли трояндовий кущ зі слізьми від ранкової роси таки розтулить долоні, аби відпустити додолу останню зів'ялу пелюстку, — я відчуватиму міць Твоїх рук і знатиму, що Ти ніколи не випустиш мене з них.

Коли навислі хмари захоплять у дощовий полон навіть найменший сонячний промінь, і виглядатиме, наче все навколо сіре й брудне, — від Твого світла сіризна й бруд кинуться навтьоки.

Коли я радітиму — Ти радітимеш зі мною.

Коли плакатиму — Ти також.

Коли я впаду — Ти піднімеш.

Коли засумніваюся — підбадьориш.

Коли моя душа болітиме — Твоя болітиме також.

Навіть не знаю, за що Ти мене так любиш.

Намагаюся любити у відповідь, але мої спроби такі мізерні.

Тому просто шепочу: «Дякую!»

А Ти усміхаєшся.

***

Я помітила його відразу серед дрібної декоративної гальки, що обрамляє довкола задній ганок, — до неба тягнувся невеличкий зелений паросток.

І цього разу він тут з'явився не завдяки пустотливим білкам, що заривають у гальку жолуді.

Білки тут були ні до чого.

Я також.

Ну... я майже ні до чого. Бо згодом таки усвідомила свою непряму причетність, коли паросток трохи підріс і я зрозуміла, що це — соняшник.

Я не садила соняшника.

Я годувала пташок — щоразу підсипала до годівниці насіння, як тільки вона ставала порожньою. Серед насіння були й зернята соняшника. Одна з них, не знаю яким дивом, опинилася у гальці і... проросла.

Сьогодні, сидячи на задній веранді, я милувалася не лише пташками, але й сонячною квіткою.

І думала про те, що інколи, роблячи добру справу, ми й не усвідомлюємо, що сіючи в одному місці, можна отримати плід у іншому.

Тільки б не втомитися сяяти!

Світлана ГАЛЮК

Практичне християнство

До 100-річчя євангельської проповіді в селі Квіткове на Тернопільщині місіонери та підприємці подарували селянам дорогу

30 серпня 2020 року відбулося святкове служіння «Подяка Богові» в селі Квіткове Бережанського району, що на Тернопільщині.

Це село, яке віруючі люди переважно знають за старою назвою Сюлко, цього року відзначило 100 років із початку проповіді в ньому Євангелії. Дім молитви тут був побудований ще в 1933 році. Місцева громада має чудову історію: із с. Сюлко вийшло багато віруючих, які проживають у різних кутках України та далеко за її межами. Щоправда останнім часом духовне життя тут трохи занепадає — молоді люди виїжджають із села, а старші відходять у вічність. Доброї дороги в село не було, а та, що була, геть заросла чагарниками...

І ось під час карантину місіонери стали відвідувати саме цю громаду в селі Квіткове. І скоро люди, які колись відвідували церкву, поприходили на богослужіння й повернулися до Господа!

Тоді служителі церкви та місіонери вирішили відновити тут дорогу. Слава Богу за християн-підприємців, які виконали велику роботу: пожертвували спецтранспорт та значні кошти. Декілька днів у селі жили християни з інших громад, які вирубали дерева та чагарники понад дорогою, трактором вирівняли поверхню дороги, самоскидами завезли каміння з місцевого кар'єру. Жителі села в той час готували смачні обіди для працівників-доброволь-

ців. На сьогодні основа дороги вже є, ще збираються кошти для твердшого покриття, як сказав пастор із Полтавщини Володимир Бобик.

До цього проекту долучилися віряни з діаспори США та різних куточків України, які мають коріння в цьому селі. Мешканці Квітового щиро радіють та дякують Богові за оновлену дорогу.

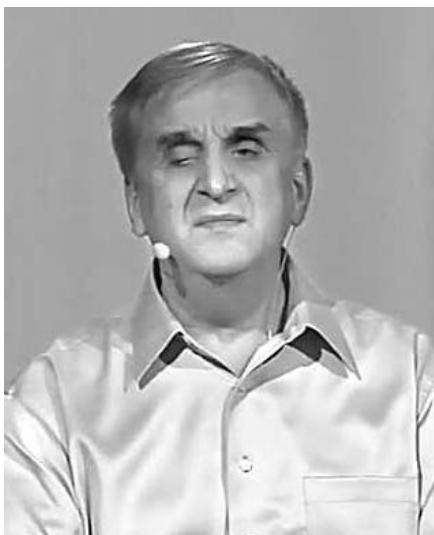
А 30 серпня в селі святкували День подяки Господу та 100-річчя євангельської проповіді. Члени церкви ХВЕ міста Бережани поставили великий білий намет, були встановлені намети для фуршету. Служіння о 15 годині розпочав місцевий служитель Михайло Чавурський, потім служив хор і співочий гурт із Бережан. Люди свідчили

про Божу милість у своєму житті, згадували, як покалися, були хрещені Духом Святим та отримали зцілення за молитвами вірян у цій п'ятидесятницькій церкві. Наприкінці служіння був заклик до покаяння, який отримав жвавий відгук серед присутніх.

На святі були присутні гості з Тернополя, Львова та навколишніх сіл. Усіх було близько 350 осіб. Після служіння був святковий обід, люди спілкувалися, раділи, а діти проводили час у жвавих іграх і стрибали на батутах. День подяки був днем, що приніс славу Богові та радість усім присутнім!

Геннадій АНДРОСОВ

Відійшов до вічних осель служитель Божий Віктор Куриленко

1960 року стався другий нещасний випадок. Уранці, ідучи до школи, Віктор зайшов до свого товариша, який, збираючи речі, витягав перо з дерев'яної чорнильної ручки й ненавмисно потрапив пером в ліве око Віктора. Так восьмирічний Віктор повністю втратив зір.

Ця трагедія вразила сім'ю і церкву, членами якої були його батьки. Та життя тривало. Віктор закінчив школу для незрячих дітей в місті Слов'янськ. Після школи, у 1970 році, став працювати на підприємстві для незрячих (УТОС).

У 16 років прийняв Ісуса Христа як особистого Спасителя, а згодом став членом церкви ХВЄ. У той самий час почав писати перші боязкі вірші, які переписувалися від руки та поширювалися серед християнської молоді. Став проповідувати — спочатку на молодіжних зібраннях, а потім у церкві. Був керівником молоді.

У 1980 році Віктор одружився з Тамарою Чалдишевою. У них народи-

лося двоє дітей: донька Олеся і син Едуард. Своїй коханій дружині та дітям він присвятив чимало віршів, деякі з них є у збірнику віршів «Життя».

Ще в радянські часи успішно закінчив навчання на пасторському відділенні заочних біблійних курсів у Москві, при ВСЄХБ. А в 1990-х роках вів півгодинну християнську радіопередачу «Благовіст», яка транслювалася в Донецькій області, а потім 15-хвилинну радіопрограму «Життя», яка транслювалася на країни СНД з о. Сайпан.

Віктор Павлович — чудовий учитель та проповідник. У своїй церкві «Преображення Господнє» в м. Слов'янську він проводив розбір Святого Письма, працював як душеопікун, очолював служіння зі звільнення людей від демонічного впливу, разом із служителями церкви молився за хрещення Святим Духом, проповідував Євангелію, писав вірші.

24 серпня 2020 року близько сьомої ранку відійшов у вічність наш брат і служитель Божий Віктор Павлович Куриленко.

«Зі смутком ми отримали звістку про відхід великого мужа віри нашого братерства у вічні оселі, про які він мріяв, вчив, закликав, — говорить старший єпископ УЦХВЄ Михайло Паночко. — Брат Віктор був і буде у нашій пам'яті як вірний Богу й братерству служитель. Жаль, що не стало ще одного воїна Христового. Нехай вирішило відкликати з поля бою в небесну країну дорогого нам брата!»

Від імені братерства та від себе особисто Михайло Паночко висловив щирі співчуття дружині Тамарі, дітям Едуарду та Олесі, внукам та Церкві Христовій Донеччини!

Біографічна довідка

Віктор Павлович Куриленко народився 28 серпня 1952 року в багатодітній християнській родині. З дитинства він увібрав у себе християнські істини. Дід по лінії мами, Андрій Павенко, провів 11 років у сталінських таборах за віру в Бога. Батько, Павло Антонович, пережив блокадний Ленінград, після молитви отримав чудесне зцілення від силікозу легень і всім серцем вірив, що Бог зцілює.

Віктор був другою дитиною в родині. 5 травня 1957 року в житті п'ятирічного Віктора трапилося нещастя: сусідський хлопчик, стріляючи з саморобного лука, ненавмисно вибив йому праве око. 5 грудня

Дорога в Небеса

По дикой пустыне, чрез жгучий песок,
Шел путник уставший, не чувствуя ног.
И жажда, и голод терзали его,
Но он не сбивался с пути своего.

Надежда на Бога, как дивный маяк,
Звездой путевой была здесь, в песках.
От боли страданий он тяжело стонал,
Хоть солнце палило, но путник шагал.

Вдруг дивную явь он увидел вдали —
Спускался град с Неба, Иерусалим.
Открыты врата и Ангелов лики,
И песни Небес, и радости крики...

К пришельцу спешили друзья, целый сонм,
И плакал от счастья в объятиях он.
Свершил он свой путь и вступил в дивный град,
Где каждому путнику каждый был рад!

05.07.2020

Віктор Куриленко,
г.Славянск

«Переможці. Основа. Спорядження. Ціль» — чим запам'ятається молодіжний фестиваль «Malyn 2020»

Чотири дні, з 9 до 12 липня, фестивалю «Malyn Fest Live 2020» промайнуло надзвичайно швидко. Його цьогорічна тема — «Переможці. Основа. Спорядження. Ціль». Трансляція здійснювалася зі спеціально оснащеного приміщення церкви «Благодать» у Софіївській Борщагівці й досягла тисяч глядачів із-поміж української молоді.

Традиційний фестиваль у Малині — це чудове середовище, де змінилися життя сотень людей. Такий простір хотілося зберегти, наскільки це дозволяє live-формат в умовах карантину.

Серед спікерів були лідери, відповідальні за різні служіння, вчителі, євангелісти, місіонери та інші спеціально запрошені гості, які з радістю ділилися християнським досвідом, мотивували, наставляли й скеровували на правильну Божу стежку.

Щоб цей проект відбувся на високому рівні, щодня на його зйомках працювало від 50 до 75 осіб. У прославленні служили гурти церков

«Благодать», «Альфа» та «Філадельфія», гурти прославлення церков Хмельницької, Чернівецької та Миколаївської областей.

Серед актуальних для молоді тем — «Щастя поруч: інструктаж з виживання» (О. Матюхов, В. Ярошенко, І. Роговська) та «Щастя поруч: головне не участь, а перемога» (В. Ярошенко). Відповіді на чимало духовних питань глядачі мали змогу отримати під час дискусії «Духовна боротьба» з участю В. Вознюка, І. Білика та О. Богомаза. Надзвичайно цінна інформація прозвучала в проповідях Ростислава Мураха («Як бути веденим Духом Святим»), Лео Франка («Дайте мені цю гору»), Михайла Паночка («Яка ціль Твого життя?») та інших служителів.

Незвичний за своїм форматом «Malyn Fest 2020» запам'ятається веселими ранковими зарядками, рубрикою «На добраніч» з головою

відділу охорони Олександром Савчуком (який щоночі невтомно пильнував молодь та перевіряв акаунти). А ще — бліцпрогулянками, смачними коктейлями від Жені Русана в кафе «Щастя поруч», розіграшами подарунків у прямому ефірі (для уважних слухачів проповідей). Марафон добрих справ, за підсумками якого перемогла команда церкви «Відродження» Донецької області. Та ще безліччю інших яскравих вражень.

Хай цінність почутих Божих одкровенень, поради від служителів і посяні істини колосяться в серцях хлопців і дівчат, рясно вродивши добрими справами. Міцної віри в Єдиного Всемогутнього Бога, близьких стосунків з Небесним Батьком,

чуйності й любові до людей! А головне — нехай вогонь Святого Духа пломеніє, щоб кожен, хто долучився до «Malyn Fest Live 2020», з новою силою палав для Господа, ішов Божим шляхом, виконував Його волю, знав цілі свого життя, запалював інших та був переможцем!

Дар'я Гаврилова, пресслужба «Malyn Fest Live»

Розширене засідання Комітету УЦХВЕ

14-16 липня 2020 року в Яремчі пройшло розширене засідання Комітету братерства. У ньому взяли участь усі єпископи, обласні пресвітери, керівники департаментів.

«Як віруючі люди, ми маємо думати глибше, серйозніше, так, як думав Авраам, чекаючи «міста, що має підвалини, що Бог — його Будівничий та Творець»... Так, як думав Мойсей, що бажав «краще страждати з народом Божим, аніж мати дочасну гріховну потіху». Ми маємо бути людьми віри, як і ці мужі, і думати про те, що вгорі», — зауважив на першому робочому засіданні старший єпископ УЦХВЕ Михайло Паночко.

Після молитви він вручив визнані МОН дипломи магістра богослов'я старшим служителям обласних об'єднань Львівщини і Закарпаття Володимирі Якимову та Віктору Хрипті.

Далі були звіти старшого єпископа, першого його заступника Анатолія Козачка, скарбника Петра Карпова, голови ревізійної комісії Віталія Зозулі та керівників усіх департаментів.

На наступний день присутні вислухали семінар Михайла Мокієнка «Виклики П'ятидесятниці для Церкви ХХІ століття». Історик говорив про виклик однодушності, виклик рівності, виклик публічності, виклик актуальності.

Михайло Паночко озвучив приховані процеси в українському суспільстві, коли, скориставшись обмеженнями карантину, певні сили намагаються узаконити гріховні явища. Він наголосив, що церква зобов'язана впливати на процеси, які відбуваються в державі.

Юрист Олександр Йовжій запропонував при кожному департаменті утворити громадську організацію, керівник якої входив би до консультативних та дорадчих органів виконавчої влади та місцевого самоврядування для популяризації та відстоювання біблійних цінностей.

Директор департаменту зовнішніх та міжнародних зв'язків Юрій Кулакевич порушив питання про кри-

зову комунікацію та інформаційну гігієну. Він навів приклади необдуманого поведінки християн в соціальних мережах і дав поради, як реагувати на фейкові повідомлення.

Також служителі обговорили розробку посібника з душпастирства, якого планують надрукувати у вересні, та спільної концепції десятичини.

На заключному робочому засіданні були представлені молитовний проєкт УЦХВЕ (М. Паночко, А. Козачок) та охоронна система для церков (В. Вознюк). Вирішено з 26 липня до 2 серпня провести Молитовний тиждень за Україну.

Людмила Бендус

Благодійна акція для підопічних служби пробації

У період з 17 липня до 6 серпня 2020 року столична церква «Альфа» провела благодійну акцію для людей, що знаходяться під наглядом

департаменту пробації (державна служба, що опікується засудженими, котрі відбувають покарання не пов'язане з позбавленням волі). 9 волонтерських команд, які склалися здебільшого зі служителів церкви та працівників пробації, відвідали 60 підопічних служби у Києві та області.

Здебільшого, на пробацію потрапляють люди, які перебувають у складних життєвих обставинах. Учасники акції передали їм продуктові набори, подарунки для дітей, які

спакували згідно з віком та статтю — окремо хлопцям і окремо дівчатам. А благодійний фонд «Східноєвропейська гуманітарна місія» передав через волонтерів Біблії.

«Ми хотіли не просто подарунками, але й благовістити їм про Спасителя. Говорили про християнські принципи та цінності, про стосунки у сім'ях, про взаємини з батьками та про відповідальність за свої вчинки», — говорить В'ячеслав Когут, директор соціального департаменту УЦХВЕ.

Служитель висловив надію, що акція залишить відгук у серцях учасників та адресатів.

chve.org.ua

«Змінюйтесь оновленням вашого розуму»

Робоча зустріч Департаменту освіти УЦХВЄ

Тема цьогорічної конференції «Оновлення» базувалася на словах: «Змінюйтесь оновленням вашого розуму, щоб ви пізнавали, що є Божо воля...» (Рим. 12:2). У програмі зустрічі, яка тривала з 21 по 24 липня 2020 року були семінари, дискусії, робочі наради. Спеціальним гостем став перший заступник старшого єпископа УЦХВЄ єпископ Анатолій Козачок.

Мета робочої зустрічі — прославлення Господа, обговорення важливого проекту Департаменту освіти УЦХВЄ «Оновлення» та, не в останню чергу, відпочинок і спілкування.

Анатолій Козачок провів семінар на тему «Важливість структури для росту церкви». Служитель продемонстрував головне призначення церковної структури в забезпеченні життя, розвитку, управління, можливостей, єдності та впливу на суспільство.

Подружжя медиків Павло та Інна Сидуни презентували семінар «Божя анатомія». Спікери зробили огляд

систем організму людини та продемонстрували їхнє образне співвідношення із церковною структурою служіння.

Відбулися дискусії на теми: «Навчання онлайн» та «Оновлення мислення».

Уродженець Нігерії студент Національного університету «Острозька академія» Джефрі Оджо поділився власним свідченням прийняття Ісуса Христа та служіння в Україні.

Традицією відділу освіти вже стала молитва за сім'ї служителів. Дружини працівників освіти отримали подарунки від адміністрації Департаменту.

На завершальному богослужінні відзначили служителів, які протягом звітного періоду написали книги — Богдана Галюка («Незручне запитання») і Василя Гуцала («Твій дім — твоя церква»).

chve.org.ua

Стартував проект «Молитва 7:14»

Щочетверга у вечірній час священнослужителі УЦХВЄ здійснюють молитву в онлайн режимі за Україну та усіх, хто бажає заявити про свою потребу.

Всеукраїнський проект, який отримав назву «Молитва 7:14», стартував ще на початку серпня. Він є продовженням міжнародного флешмобу UNITE714, в основу якого

покладено слова з 7 розділу Другої книги Хронік, вірш 14: «І впокоряться люди Мої, що над ними кличеться Ім'я Моє, і помоляться, і будуть шукати Ім'я Мого, і повернуть зо злих своїх доріг, то Я вислухаю з небес, і прощу їхній гріх, та й вилікую їхній Край!»

Започаткували світовий молитовний марафон пастори США у бе-

резні, коли світ переживав початок пандемії COVID-19. Вони прагнули об'єднати церкву в молитві завоювання вірусу та духовне пробудження світу. Вечірня молитва переросла в міжнародний рух, що об'єднує тисячі церков і мільйони людей у всьому світі.

Проект «Молитва 7:14» в Україні має на меті не просто об'єднати вірян у молитві, але й молитися за їхні особисті потреби.

Трансляція молитви ведеться щочетверга на каналі Медіаслужіння УЦХВЄ.

<https://www.youtube.com/channel/UCueexoEmTvXOZ83ZmOYJNBw>

Молитовні прохання можна лишити за посиланням <https://forms.gle/Q52kRjRdX5yMh4NA>

"І **ВПОКОРЯТЬСЯ** люди Мої,
що над ними кличеться Ім'я Моє,
і **ПОМОЛЯТЬСЯ**,
і будуть **ШУКАТИ** Ім'я Мого,
і **ПОВЕРНУТЬ** зо злих своїх доріг,

2 ХРОНІК
#Молитва
7:14

то Я **ВИСЛУХАЮ** з небес,
і **ПРОЩУ** їхній гріх,
та й **ВИЛІКУЮ** їхній Край!"

**Зустріч
Голови Верховної Ради
України Дмитра Разумкова
з представниками
Всеукраїнської Ради Церков
і релігійних організацій
28 липня 2020 р.**

**Звітно-виборна конференція Київського
міського об'єднання УЦХВЕ
25 червня 2020 р.**

**Відкриття нової, сьомої у Львові, церкви
ХВЕ «Спільнота Преображення Христового»
13 вересня 2020 р.**

**Водне хрещення по вірі в одеській церкві
«Віра, надія, любов»**

**Один з ефірів проекту «Молитва 7:14»,
церква «Сіон», м. Луцьк,
10 вересня 2020 р.**

Унікальність Миколи Коперника була не тільки у тому, що він першим у голос заявив про те, що Земля обертається навколо Сонця. І не тільки в тому, що кинув виклик тогочасній науці і догматам Церкви. Він сам був щирим християнином і священником католицької церкви. Присвятивши себе астрономічним дослідженням, він не лише не відійшов від віри, але, навпаки, наука зміцнила його віру.

Тому так символічно звучить назва картини відомого польського художника Яна Матейки «Коперник. Розмова з Богом». Великий учений, розмовляючи з Богом, пізнавав таємниці Всесвіту. А може, й навпаки — пізнаючи таємниці неба, більше пізнавав Бога...

Ось як писав Микола Коперник у вступі до книги «Про обертання небесних сфер»:

— Серед численних і різноманітних занять науками і мистецтвами, які живлять людські уми, я вважаю, в першу чергу потрібно віддаватися і найвищі старання присвячувати тим, які стосуються найбільш гідних для пізнання предметів... А що може бути прекраснішим за небесне склепіння, що вміщує все прекрасне! ...Багато філософів, зважаючи на надзвичайну досконалість неба, називали його видимим Богом. (...) І оскільки мета всіх благородних наук — відволікати людину від пороків і спрямовувати її розум до кращого, то найбільше може зробити астрономія, оскільки дає розуму майже неймовірно велику насолоду...

